

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Mishnayot

‘im perushe ... Rabenu ‘Ovadyah mi-Berçinorah ve-Tosfot Yom Tōv ...
Ve-elu nitosfu ... kol hilufe girsa’ot, mar’eh meqomot ba-Rambam u-ve-Ṭur
ve-Sh.‘A ... u-mar’eh meqomot ba-Shas

Seder Zera‘im

Berçinorah, ‘Ovadyah ben-Avraham mi-

Dihrenfurç, 543 [1782 oder 1783]

תומ רת תכסמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11109

ואם החזיר רוח חכמים נוחה הימנו. מה שכתב הר"ב דלא היה הורסם שלא בקדושה ולידתם בקדושה המחזיר להם אין רוח חכמים נוחה הימנו. אוקמתא דברייתא בקדושת דף י"ז וכתב הר"ש וליכא איסורא אלא אין חכמים

ואם החזיר רוח חכמים נוחה הימנו. ודוקא לבניו שנתגירו עמו משום דעכו"ם יורש את אביו מן התורה דכתיב (דברים ב') כי ירושה לעשיו נתתי את הר שעיר ואם לא יחזיר לבניו יש לחוש שלא יחזרו לסורס שיאמרו אם היו עכו"ם היו

יורשים אביהם והיו זריכין להחזיר להם אבל אם היתה הורסם שלא בקדושה ולידתם בקדושה דמעולם לא ירשו אם אביהם מן התורה ולא היתה ירושה זו ראויה להם לעולם אין לחוש בזה שמה יחזרו לסורס והמחזיר להם אין רוח חכמים נוחה הימנו: כל המטלטלין נקנין במשיכה. וכל זמן שלא מסך יכול כל אחד מהם לחזור בו ואף על פי שנתן המעור אין המעור קונות. עד שימשוך החפץ הנקנה ואף על פי כן המקיף את דבריו ואינו חוזר בו ואפילו לא

ואם החזיר רוח חכמים נוחה הימנו. כל המטלטלין נקנין במשיכה. וכל המקיים את דברו רוח חכמים נוחה הימנו:

נשלטה מסכת שביעית

מסכת תרומות

פרק א חמשה לא יתרומו ואם תרמו אין תרומתן תרומה החדש

מסך רוח חכמים נוחה הימנו. דהכי תניא איפת צדק והין צדק (ויקרא י"ט) שיהא לאו שלך צדק והין שלך צדק

הימנו. דברים ואיכא בהדיהו מעושה קאי באבל ר"ל באבל אמרו מי שפרע וכו'. וז"ש הרמב"ם וכל המטלטלים נקנים במשיכה וכל זמן שלא ימשוך יכול כל א' מהם לחזור באותה סחורה ואפילו אחר נקנת המעור כלומר מן הדיו ומיהו קאי באבל. ומ"ש הר"ב דהכי תניא איפת צדק והין צדק שיהא לאו שלך צדק והין שלך צדק הכי תניא בפרק הובב דף מ"ט רבי יוסי ברי יבדה אומר מה תלמוד לומר הין צדק והלא הין בכלל איפה היה (דהין י"ב לוגין ואיפה ג' באין שהו ע"ב לוגין) אלא לומר לך שיהא הין שלך צדק ולא שלך צדק. ואף על גב דבבבא לא כתיב אלא הין מכלל הין אהה שומע לאו כי טעם אחד לשניהם ואטמכתא בעלמא הוא דאלמ"ה א"ב עובר בעשה ה"ל למסנהי:

מסכת תרומות

פרק א חמשה לא יתרומו. מניח למעושי הא דאמר רבי יבדה לקמן קטן שלא הביא שתי שערות תרומתו קמ"ל דאין תרומתו תרומה: החדש

אחד לשניהם ואטמכתא בעלמא הוא דאלמ"ה א"ב עובר בעשה ה"ל למסנהי:

מסכת תרומות

כתב הרמב"ם וסידר אחר שביעית מסכת תרומה גדולה מפני שהתרומה היא מחנה ראשונה שמוציאין מן הורע = פרק א לא יתרומו. לשון הרמב"ם אחר בכל המסנה תרם וסורס ויתרום. בעלי הלשון האחרונים מקשו על זה ואומרים כי השרש הרים ומרים ויריס. וזו אינה קושיא אמיתית כיון שערך כל הלשון מן הלשונות הוא חוזר למה שמדברים בו בעלי אותה הלשון ומה שנשמע מהם. ואלו בעלי המסנה בלא ספק עבריים היו במקומן בארץ הכנעני ונשמע מהם לשון תרם ובו נשמעו הכנעני וזו ראייה שהיא מקובלת בלשון וזו המלה לשון תלשונות העבריים ועל זה הדרך תהיה תשובתם לכל מי שיאמר מן האחרונים שלשון המסנה אינו נח אף שהם נשמעו במלות שאינן בלשון וזה העקר שזכרתי לך אמיתי אצל החכמים השלמים המדברים על הדברים הכוללים כל הלשונות כולם ע"כ. אבל ראיתי להראב"ע בפירושו מגלת אסתר במלת מחיהדים כתב על מלת תורמין שהוא בכלל מאמרם ל' לשון מקרא לחוד ולשון הגמרא לחוד ע"כ ומאמר זה אמרו על מסנה ב' פרק י"א דחולין. ועיין במסנה י"ג פרק בסרא דערוכין ומסנה ב' פרק קמח דפסחים:

חמשה לא יתרומו ואם תרמו וכו'. כתב הר"ב וכך כתב הרמב"ם למעושי דרבי יודא דאמר קטן שלא הביא שתי שערות תרומתו תרומה ע"כ. וכ"ש דשמעט לדרכי יוסי וכדמפרס בסמוך גבי מאשר ידבנו לבו. ומיהו קימה לפרושי למעושי בכהאי גונא דממ"ג אי קיימת מניח על לא יתרומו משמע דדוקא ה' לא יתרומו הא אחרים אפילו לכחלה תרומים ואי קיימת מניח על ואם תרמו אין תרומתן תרומה משמע נמי דדוקא ה' בדיעבד אין תרומתן תרומה הא אחרים בדיעבד מיהו תרומתו תרומה. ועיין במסנהו:

החרש והשוטה והקטן כו' כולו מהד קרא נפקא לן דכתיב (שמות כח) דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו אל בני ישראל פרט לעכו"ם מאת כל איש פרט לקטן אשר ידבנו לבו פרט לחרש ושטה שאן בן

דעת להיות נודבין וקטן לא מצי ממעיט מאשר ידבנו לבו דליכא קטן שהגיע לעונת נדרים שיש לו דעת להיות נודב וזאת התרומה אשר תקחו מאתם פרט לתורם שאינו שלו ושט' המאכז מה שנותנים לו קרוי שטה :

אפי' ברשות של ישראל ששלחו לתרום אין תרומתו תרומה דכתיב (במדבר יח) כן תרומו גם אתם גם לרבות שלוחכם מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית : ב לא יתרום לכתחלה דלרי' להשמיע לאזניו כשיבדך : חרש שדברו בו חכמים בכ"מ וכו' ללא כללא הוא דבריש חגיג' חגי חרש ומדבר ואינו שומע בכלל ובפרק מצות חליצה לענין חליצה שאינו שומע ואינו מדבר שולד חרש ממעי

אמו וכיון שלא שמע מעולם מה שמדברים לו א"ל לו שידבר : ג ר"י אומר תרומתו תרומה דיעבד דלית ליה לדבי יהודה הך דרש' מאת כל איש פרט לקטן : עד שלא בא לעונת נדרים הוצרכו וי"ב שנה ויום אחד והקבצה בת י"א שנים ויום אחד ומאזתה עונה ואילך אם תרם תרומתו תרומה והלכה כר"י : ד אין תורמין זיתים על השמן מי שיש לו שמן שחייב להפריש ממנו תרומה זיתים שחייב להפריש מהן תרומה אינו יכול לתרום מן הזיתים כפי השיעור שיש לו לתרום על הזיתים ועל השמן ולפטו' השמן בתרומת הזיתים דכתיב (שם) כגון מן הגורן מן הגמור על הגמור ולא ממה שאינו גמור על הגמור : ואם תרם ב"ש אומרים תרומת עצמו יש בהן כלומר אין כאן תרומה אלא על הזית' בלבד אבל על השמן : ו ב"ה אומרי' אינה תרומה הואיל ונתכוון לתרום גם על השמן אין כאן תרומה לא על הזיתים ולא על השמן והרי הוא כאילו לא תרם כלל : ה אין תורמין מן הקטן מן השכחה ומן הפאה מי שיש לו כרי של טבל אינו יכול להפריש עליו תרומה מלקט ושכחה ופאה שבידו שאלו מהנות עניים הן ואינו יכול לתקן טבלו במתנות עניים : ההפקר

החרש והשוטה והקטן והתורם את שאינו שלו עכו"ם שתרם את של ישראל אפי' ברשות אין תרומתו תרומה ב' חרש המדבר ואינו שומע לא יתרום ואם תרם תרומתו תרומה חרש שדברו בו חכמים בכל מקום שאינו לא שומע ולא מדבר : ג קטן שלא הביא שתי שערות ר' יהודה אומר תרומתו תרומה רבי יוכי אומר אם עד שלא בא לעונת נדרים אין תרומתו תרומה וכשבא לעונת נדרים תרומתו תרומה : ד אין תורמין זיתים על השמן ולא ענבים על היין ואם תרמו בית שמאי אומרי' תרומת עצמן בהסוכת הרל אומרי' אין תרומתן תרומה : ה אין תורמין מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה ומן ההפקר ולא

החרש וכו' פירש הר"ב כולו מהד קרא נפקי דכתיב דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה וכו' ירושלמי ודך קרא בתרומת המשכן כתיב וילפינן מיניה תרומת כהנים מדאקרו נמי תרומה כדכתיב (במדבר יח) ואני נתתילך את

משמרת תרומתי הרמב"ם והמר' עצמו פירשו במשנה דלקמן : והשוטה פירש הר"ב המאכז כו' וכן היוצא יחידי כלילה והלן צבית הקבדו והמקרט את כסותו העושה אחת מלו הוא שוטה כרבי יוחנן בירושלמי והביאו הר"ש והוא כמו כן בצבלי פ"ק דחגיגה סוף דף ג' : עכו"ם שתרם וכו' לא שייך למתני והעכו"ם שתרם וכו' ולא לתני אין תרומתו תרומה משום דהעכו"ם אינו בכלל עם החייבים לתרום ולפיכך הוציאו מן הכלל ושנאו בצבא בפני עצמה ועיין סוף פרק ג' ומ"ש הר"ב כן תרומו גם אתם עיין מ"ש בזה בריש פרק ב' דקידושין : ב לא יתרום פי' הר"ב לכתחלה דלרי' להשמיע

לאזניו וכו' : ואתיא כת"ק דמשנה ג' פ"ב דברכו דפסק הלכה כמותו דהתם נמי לכתחלה מודה דלרי' להשמיע לאזניו כדמסקינן התם בגמרא ועיין במשנה ד' פרק ב' דמגילה : חרש שדברו בו חכמים בכל מקום כו' כתב הר"ב ללא כללא הוא כו' וכן במשנה ד' פרק ב' דמגילה : והתם ודאי דדוקא מדבר דהא בקורא המגילה אורין הלכך לא הוצרך הר"ב להביאו :

ג קטן כו' רבי יהודה אומר תרומתו תרומה עיין בפ"ב דמגילה משנה ד' דהתם כתבתי בשם התוס' שהגיע לחנוך וה"כ נראה דכוותיה ומשום הכי תנן שלא הביא שתי שערות דמשמע דבכמוך להן מיירי אבל הר"ש מוכיח להכא בכל קטן קאמר וכחוצ צפי שהוצרכי שישום ר"י נקט ע"כ ולי נראה משום דשמעי לר"מ דמזליך שיביא שתי שערות כדמייטי הר"ש ירושלמי [דיבמות] פ"ב ג' :

ד ובית הלל אומרים אין תרומתן תרומה עיין במשנה ח' ובסוף בירקין ובמשנה צ' פ"ה דעדות :

ה אין תורמין מן הלקט כו' פירש הר"ב שאלו מתנות עניים הן וכן פירש הרמב"ם : ודבר תימה הוא זה דמאי קמשמע לן שאין אדם פוטר עצמו מחובו צמה שהוא של דכולו טעמייהו משום דפטורים מן המעשרות ובעני עצמו שיש לו כרי של טבל מיירי : ואין תורמין מהם משום דהוי מן הפטור על החיוב ודמו כגילה בסופא מפרש הר"ב לקמן : אבל אין לפרש דמתני' דלקט וכו' מיניה וזיה קמ"ל דאין תורמין כדכתב הר"ש דאי הכי ה"ל למתני אלו פטורי מן התרומה והרמב"ם בחבורו פ"ה

מ נישתתב :
ב לרכות טו'
ג סעי' לג'
ד חגיגה כ' ב'
ה ד"ט'
ו ד"ט'
ז ד"ט'
ח ד"ט'
ט ד"ט'
י ד"ט'
יא ד"ט'
יב ד"ט'
יג ד"ט'
יד ד"ט'
טו ד"ט'
טז ד"ט'
יז ד"ט'
יח ד"ט'
יט ד"ט'
כ ד"ט'

כתב ולא מפירות שאינן חייבים בתרומה כגון לקט וכו' וזה
 כמו הפי' שכתבתי :
הרובק כתב הר"ב דכתיב ובה הלוי וגומר' ועיין מ"ש
 בריש מסכת מעשרות :

מ סה נל"ג
 במ"ס יטוע
 י"ד ס"א
 ס"ב
 ק"ד
 ס"ט
 ס"ט
 ס"ט

"ולא ממעשר ראשון (ס"א שלא) שנטלה
תרומתו ולא ממעש' שני והקדש (ס"א שלא)
שנפדו ולא מן החייב על הפטור ולא מן
הפטור על החייב ולא מן התלוש על
המחויבר ולא מן המחויבר על התלוש ולא
מן

ההפקר דכתיב (דברים יד) ובה הלוי כי אין לו חלק ונחלה
 עמך ממה שיש לך ואין לו חסד חייב ליתן יאל הפקר שידך
 וידו שוין בו : ולא ממעשר ראשון שנטלה תרומתו אין
 תורם ממנו תרומה גדולה על כרי של טבל שבידו ולא טרד
 לאשמעינן היכא שהקדמו בן
 לוי לכתן בשבליס שהוא פטור
 מתרומה גדולה ודוקא שנטלה
 תרומתו אבל לא נטלה תרומתו
 יכול לתרום דתניא בספרי מנין
 לבן לוי שרצה לעשות ממעשר
 ראשון שלו תרומה גדולה מנין
 שצוה ת"ל (במדב יח) כי
 את מעשר בני ישראל אשר יריומו
 לה' תרומה מכאן שאם רצה לעשות תרומה לאחרים עושה
 יכול אף לאחר שנטלה תרומתו יבא עושה אותו תרומה
 לאחרים ת"ל (שם) את מקדשו ממנו בזמן שקדשו בתוכו הוא
 עושה אותו תרומה לאחרים אין קדשו בתוכו אין עושה אותו
 תרומה לאחרים : ולא ממעשר שני והקדש שנפדו . האי
 תנא סבר מעשר שני מומן גבוה היא ויכא דלא נפדו פשיטא
 דאינו יכול לתקן טבלו בממון של גבוה אבל היכא דנפדו
 סד"א דיכול לעשות תרומה גדולה על טבלו וכי תימא הא
 נמי פשיטא דחולין גמורים הוא אלטרדן היכא דהקדמי
 בשבליס דפטור מתרומה גדולה כדפרישית במעשר ראשון :
 והקדש שנפדה נמי איטרדן כשהקדיש טבל ומרחו הגובר
 ואח"כ פדאו דפטור מן התרומה : מן הפטור על החיוב .
 כגון מפירות שלא הביאו שליש שהן פטורין מן המעשרות על
 הפירות שהביאו שליש שהן חייבין במעשרות : ולא מן
 התלוש על המחויבר דכתיב (שם) והרמות ממנו שלא
 יתרום מן התלוש על המחויבר ולא מן המחויבר על התלוש
 דלשון הרמה לא שייך אלא בתלוש וממנו משמע שהתרומה
 והחולין שניהם שוין :

מעשרומה שיאמר הוא שרשאי לעשות תרומה גדולה על
 כריו' ומה שכתב אבל יוציא תרומת מעשר לאו דוקא שיוציא
 דאם כן לא היה קדשו בתוכו כדחני בספרי שהביא הר"ב
 וספקה הרמב"ם בפרק ג' מה' תרומה בסיומן כ"א . ומכל
 מקום נוסחא זאת לפי פירושו זה מן התימה הוא דמאי
 קמשמע לן פשיטא שאי אפשר לבן לוי לשלם חוב תרומה
 גדולה שעליו מתרומת מעשר שכבר נתחייב לתתה לבן .
 ואפשר דסובר הרמב"ם דקמשמע לן דכיון שבשעה שתרם
 לא הישב בדעתו שיפריש תחלה התרומת מעשר שבו לפיכך
 אין תרומתו תרומה כלל לפי שנמלאת תורם מן התרומות
 מעשר שבו עצמו על הטבל ובמזיד מירי כמו שאכתוב בס"ד
 בפרק ב' משנה ב' . ובפרק ה' מה' תרומה ס' י"ג העתיק
 זאת הנוסחא והשיגו הראב"ד דכשמקדשו בתוכו יכול הוא
 לתרום לפי שלא עלה על דעת הראב"ד שצא לומר שאינו
 תורם כולו על כרי אחר אלא שיחשוב בתחלה תרומת מעשר
 שבו . משום דהוא מלתא דפשיטא . וגם בעל כסף משנה
 פירש דכריו שם כשניטלה תרומת מעשר אלא שלא ניטלה
 תרומה גדולה שבו . ולרדך לומר דר' כגון שהקדמו בכרי
 [דאי לא תימא הכי] הרי פסק בפרק ג' דפירות הטבולים

לתרומה גדולה תורמין מהן . ובמה שכתבתי נתישב דברי הרמב"ם היטב :

ולא ממעשר שני כו' פירש הרב רבינו עובדיה מברטנורה שהקדמו בשבליס וכך כתב הר"ש ותימה לי מנין דהא במעשר
 ראשון קראי דרשינן בריש פרק ז' דברכות ואולי מסברא מפני ששם מעשר אחד הוא . והרי אפילו תרומה ילפינן ממעשר
 כמ"ש לקמן בד"ה ולא מפירות כו' :

ולא מן החיוב על הפטור . פירש הר"ב כגון מפירות שלא הביאו שליש דשאר הפטורי' תמנה . הכי איתא בירושלמי וכתב
 בפי' שהזכרתי ומנין יודע שהביאה שליש כל שזרעה ומצמת בידוע שהביאה שליש עד כאן לשונו ונראה לי דינאח לו מן
 ירושלמי דפי' דמעשרות אמתניתין ג' והביאו שם הר"ש ולי קשיא על הירושלמי ההוא דהא כך מפרש נמי התלתן משתמח וכו'
 שכתב שם הר"ב ר"ע מברטנורה ואם כן אמאי פסיק התבואה והזיתים מהתלתן ויחייב שיעורא משיכניסו שליש והר"ב שם מפ'
 פירושים אחרים על משיכניסו שליש ועוד קשיא לי סוגיא דבבלי בפרק קמא דר"ה דף י"ב דלא מני ויחייב סימנא על הבאת שליש
 אלא קאמר דקיס לכו ואי איתא דסבירא ליה כהירושלמי הא איכא מוכיח על השליש ורש"י שם על תלתן משתמח נמי מפרש פי'
 אחר ואין להאריך אך על הר"ב נמי קשיא דבפי' דחלה משנה ג' מפרש נמי על הבאת שליש דזרעו וזומח וז"ע : ורא' מן התלוש
 על המחויבר . פי' הר"ב דכתיב והרמותם ולשון הרמה לא שייך אלא בתלוש ולפי זה מן המחויבר על המחויבר נמי לא . וכן מוכח
 בתוספת פרק ג' דקידושין דף ס"ב וקשיא אמאי לא תני לה :

מן

מן החדש על הישן • מפירות שנה זו על פירות שנה שעברה
ולא מפירות שנה שעברה על פירות שנה זו דכתיב (דברים
יז) הוֹלֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה שָׁנָה אֲבָל שָׂדֶה שְׁעוֹשֶׂה שְׁנֵי גֵרְנוֹת
בְּשָׁנָה כְּגוֹן שָׂדֶה בַּיִת הַשְּׂלָחִים תּוֹרְמִים וּמַעֲשִׂים מִזֶּה עַל זֶה :
ולא מפירות הארץ על פירות חוצה
לארץ • דכתיב (ויקרא כז) וכל
מעשר הארץ מורע הארץ גלי
קרא במעשר וה"ה לתרומה וכן
אין תורמין מפירות הארץ על
פירות שבסוריא ולא מפירות
שבסוריא על פירות שבארץ : ו
חמשה לא יתרמו • מנינא
למעוטי מדר' יהודה דאמר קטן
שטרס תרומתו תרומה : האלם •
והוא שז"ע אלא שנסתפק
מחמת חולי לא יתרוכ לפי שאינו
יכול לברך וכן הערום אינו יכול
לברך דכתיב (דברים כג) ולא
יראה בך ערות דבר בשעה
שאתה מדבר בו לא יראה בך
ערוה : ובעל קרי' נמי בזמן
התקנה מקמי דבטלי' לטבילותיה
לא הוה מני לברך דתני בעל קרי'
מהרהר בלבו : והשכור והסומא'

מן החדש על הישן ולא מן הישן על
החדש ולא מפירות הארץ על פירות
חוצה לארץ ולא מפירות חוצה לארץ על
פירות הארץ ואם תרמו אין תרומתן
תרומה • ו' חמשה לא יתרמו ואם תרמו
תרומתן תרומה האלם והשכור והערום
והסומא ובעל קרי לא יתרמו ואם תרמו
תרומתן תרומה : ו' אין תורמין לא במדה
ולא במושקל ולא במנין אבל תורם הוא את
המדוד ואת השקול ואת המנין אין תורמין
בסל ובקופה שהם של מדה אבל תורם
הוא בהן חציון ושלישין • לא יתרום בסאה
חציה שחציה מדה : ח' אין תורמין שמן
על זיתים הנכתשין • ולא יין על ענבים
הנדרביס ואם תרם תרומתו תרומה
ויחזור

החדש על הישן • עיין בריש מסכת ר"ה ומ"ש במשנה
ב' פרק ד' דככרות :
ולא מפירות הארץ על פירות חוצה לארץ • שנתחייבו בתקנ'
כביאים או תקנה חכמים במשנה ג' פרק בתרא דידין
ומ"ש הר"ב דלשינן תרומה
ממעשר פירש הרמב"ם לפי
שענין אחד כולל אותם והוא
שיוציא מזה מה שהוא קייב בזמן
החוק : ו' חמשה לא
יתרמו וכו' פי' הר"ב וכן
הרמב"ם מנינא למעוטי דרבי
יהודה וכו' הכא אפי' שפיר
דמנינא דחמשה קאי על ואם
תרמו כו' ואפילו אי היה מנינא
דלעיל : למעוטי דרבי יודא
כמ"ש הרמב"ם והר"ב לעיל •
לא קשיא אמאי אי נטרוד תו הכא
למעוטי • משום דאי לאו כך
דהכא ה"א דלעיל לא ממעט לא
דרבי יוסי בקטן שהגיע לעונת
נדרים • אבל כשהגיע לשנת
י"ג ויוס"א אלא שלא הביא ב'
שערות ה"א דמודה ת"ק לרבי
יודא הלכך אי נטרוד תו כך

ר"ע
אם שם פ"ד
ב חיי"פ
מה' תרומות
סו"פ י"ג ס'
אלא שז"ע
ג חיי"פ ג' ע"ג
ה"ד
כ"ה חיי"פ ע"ג ע"ג

אינם יודעים לברורמן היפה ואין בעינין שיהא המורס בורר
ותורם מן היפה דכתיב (במדבר יד) מכל חלבון את מקדשו
ושכור מקרי כל שאינו יכול לדבר בפני המלך מחמת שכרותו :
ז' אין תורמין לא במדה • דכתיב (שם) ונחשב לכם תרומתכם
במחשבה אתה תורם כלומר מאומד ואי אתה תורם לא במדה
ולא במשקל ולא במנין • ואע"ג דהאי קרא בתרומת מעש' הוא
דכתיב • אם אינו ענין לתרומת מעשר שהרי נתנה בו תורה
שיעור מעשר מן המעשר ולרין שימדוד כדי שיתן השיעור
הראוי • נתנה ענין לתרומה גדולה שלא נתנה בה תורה
שיעור : אבל תורם הוא את המדוד • שחודד הוא את עטלו
או מונה ושוקל את עטלו ומכניסו לתוך ביתו וכשנפריש
התרומה גדולה מפי'ש מאומד ולא ימדוד ולא ישקול ולא
ימנה : אין תורמין בסל ובקופה שהם של מדה • שהרואה
אומר במדה הוא תורם : אבל תורם הוא בהן חציון ושלישין •
דכיון דאינו ממלא אותן ליכא למגזר : שחציה מדה • שיש
בסאה פעמי' סימנין עד מקו' חציה ואיכא למגזר דלמא אחי
לתרום במדה : ח' הזיתים הנכתשים • רגילים היו לכתוש
הזיתים במכתשת להוציא שמן : תרומתו תרומה • גמורה
היא מדאורייתא

דהכא • והא דלפסק תנא במתני' ד"ה משום דכזה הני דאם
תרמו ואין תרומתן תרומה : האלם וכו' • וא"ת אמאי לא
כליל בהדי כך ה' חרש המדבר ואינו שומע ותני ליה במתניתין
ב' באפי' נפשיה ולתני הכא ששה : וי"ל דהואיל ולעיל בעי
למתני פלוגתא דרבי יודא ורבי יוסי בקטן תני נמי פירושה
דחרש שנסנה קודם לקטן : לא יתרמו וכו' • לשון הרמב"ם
ומה שכופל שלא יתרמו חוזק לדבריו שלא יתרום אחד מהן
לכתחלה בשום פנים ולא יחשבו כי כיון שתרומתו תרומה
יקל בזה השיעור ויתרום לכתחלה ומפני זה כפל דבריו לחוק
הענין שלא יתרום לכתחלה בשום ועיין במשנה ה' פ' דעדיות :
ואם תרמו תרומתן תרומה • לפי שאין הברכה מעכבות
וכן אם תרם בדיעבד מן הרע על היפה תרומתו •
תרומה כדלקמן ס"ב :

ז' אין תורמין לא במדה וכו' • ואע"ג דחכמים נתנו בו שיעור
כדלקן במשנה ג' פ"ד מ"מ יעשה כדין תור' ולא יתרום
במדה כו' אלא אומדו ומפריש דעתו כשיעור דלקמן :
לא במדה ולא במשקל ולא במנין • וכן תני לקמן פרק ד'
משנה ג' בזה הסדר ואף על גב דהתם במשנה ו' תני
שהמדוד משוכח מהמונה והשוקל משוכח משלשתן • ק' דלפי
שכל דבר נמדד ושקל תני תחלה מודד ואח"כ שוקל המשוכח
ג' מה תרומה דבר שדרכו למדוד מודד דבר הנשקל שוקל
לשון הרמב"ם בחבורו פרק ה' שזה דומה לתורם מדבר
נגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו וכו' הר"ב במשנה דלקמן ועיין סוף פרקין :

ויחזור

הל"צ

ויחזור ויתרום • לא תפרש אם יתננה לכהן • ולא דמי לרפ"ג דהתם
כלל דמים ומשום קנסא • או הכי נמי שיתן לכהן השנייה בדמים •
מסוס ספק נגעו בה • דראשונה היא תרומה לאוריינתא ועיין בסמוך :

א"ת"י פה ת"ס
תרומות הל"ט
וטומת י"ד ט"י
טל טל סע"י
כ"ו
ב"ש"טס הל"כ
ב"סס הל"ד
ופוסט סס
ט"י"ד
ד"ש"טס הל"ו

מדמעת כתב הר"ב וימכור הכל לכהן חוץ
מדמי תרומה שבה כדון מדומע
דריש פרק ה' • א"נ"י נ דהכא
כותן שתייה לכהן בחנם • והלכך
כשחזרה האחת וכדמעת א"ל
להוציא דמי התרומה שאין כאן
גזל השבט כיון שכבר נתן גם
השנייה בחנם :

אבל לא שנייה • כתב הר"ב
לפיכך אינה נאכלת
עד שיפרישו עליה תרומה
ומעשרות • כן לשון הירושלמי
שבדימו • אבל ר"ל בתרומה
תרומת מעשר • דמדאורייתא
נתקנה מתרומה גדולה •
שהראשונה היא תרומה
מדאורייתא • והר"ש העתיק
לשון הירושלמי ותרומת מעשר
ונראה דלא אתי לאפוקי מעשר
דודאי דטבול למעשר :

טו ויין על ענבים לעשות צמוקים • כן הנוסחא בכל הספרי
והר"ב כתב יין על צמוקים נראה דלא בדוקא כתב
כן אלא כלומר על העומדים להעשות צמוקים דאלת"ה תקשה
סיפא יין על ענבים לאכילה דכי תרס שפיר תרס והא היינו
רישא : ונמלך מפורש במשנה ב"פ"ג דדמאי :ו
י על דבר שלא נגמרה מלאכתו • פירש הרב רבינו
עובדיה מברטנורה דכתיב בו' מן הגמור וכו' ולא
משאינו גמור על הגמור ורצה לומר גם הבבא השלישית דלא
משלא נגמר על שלא נגמר ותרי מתלת נקט ועיין לקמן בד"ה
ואם כו' ואפשר שדעת הר"ב ו"ל דהיה זו ואין צריך לומר זו
היא דכיון שאין שום דבר הנגמר לא צמעושר ולא צמעשר
פשיטא שאין לו דין כלל ולפיכך לא שלחתי יד להגיה בדבריו
ולחוסף בלשונו תיבת וכו' והרמב"ם בפ"ה מה' תרומה הקדים
זו הסיפא למציעתא :

ואם תרמו תרומתן תרומה • וכתב הרב רבינו עובדיה
מברטנורה ודוקא בשאר פירות אבל התורם מן
הזיתים על השם וכו' וה"ל בתורם שמן על הזיתים הנכתשים
שאף על פי שתרומתן תרומה מ"מ צריך שיחזור ויתרום
כדלעיל משנה ח' וחד מתרי נקט ועיין לעיל בסמוך :
פרק ב איין תורמין מטהור על הטמא • מ"ש הר"ב
דאין צעין שיתרום מן המוקף כדתנן
בספ"ק דחלה • והכא בתרומה גדולה • אבל מעשר לא צעין כדתנן

ויחזור ויתרום • תדרבנן לאחר שישלים כתישת אותן הזיתים
ודריכת הענבים יחזור ויוציא תרומה שנית כשיעור הצריך
לשמן וליון שיצא : הראשונה מדמעת • אם נפלה לפחות
ממאה חולין נעשה הכל מדומע ואסור לזרים וימכר הכל
לכהן לתרומה גמורה היא
מדאורייתא : וחייבין עליה
חומש • וז' האוכלה בשגגה משלם
קרן וחומש כדון כל זר אוכל
תרומה : אבל לא שניה • לפי
שאינה אלא מדרבנן לפיכך אינה
נאכלת עד שיפרישו עליה
תרומה ומעשרות ממקום אחר
דמדאורייתא היא עבד גמור ואי
קשיא מאי שנא הגז בתורם שמן
על הזיתים הנכתשים לתרומתו
תרומה ויחזור ויתרום ומאי שנא
לעיל גבי התורם זיתים על
השמן וענבים על היין דאין
תרומתו תרומה וי"ל דהתורם
זיתים על השמן איכא פסידא
לכהן לפיכך אין תרומתו תרומה
אבל בתורם שמן על הזיתים
הנכתשים דליכא פסידא לכהן
תרומתו תרומה אלא מדרבנן
הוא דגזור דיחזור ויתרום :

טז זיתים הנכבשים • זיתים מלוחים וכבוסים ביין או בחומץ
כדי שיתקיימו וחשיבו דבר שנגמרה מלאכתו הלכך תורמין מן
השמן עליהן דדוקא שמן על זיתים העומדים להוציא שמן
וכן יין על ענבים העומדות לידוך הוא דאסור לתרום אבל יין
על צמוקים ושמן על זיתים הנכבשים שרי וכשהוא תורם מן
השמן על הזיתים הנכבשים ומן היין על הצמוקים תורם לפי
השמן הראוי שיצא מן הזיתים הנכבשים ולפי היין הראוי שיצא
מן הצמוקים : אין צריך לתרום • הואיל וכי קא תרס שפיר קא
תרס שהרי באותה שעה היו עומדות לאכילה : י אין תורמים
מדבר שנגמרה מלאכתו • מדבר שנתמרה בכרי : על דבר
שלא נגמרה מלאכתו • שלא נתמרה בכרי דכתיב (בבבב"י)
כדגן מן הגורן וכמלאה מן היקב מן הגמור על הגמור ולא מן
הגמור על שאינו גמור ולא משאינו גמור על הגמור : ואם
תרס תרומתו תרומה • ודוקא בשאר פירות אבל התורם מן
הזיתים על השמן או מן הענבים על היין הא אמרונן לעיל דאין
תרומתו תרומ' משום דאית ביה פסידא לכהן כדאמרן :
פרק ב איין תורמין מטהור על הטמא • גזירה שמה
יתרום שלא מן המוקף משום דמספיק
שמה יבע הטמא נטהור ויטמאנו ואין צעין שהתורם יתרום
מן המוקף :

באמת
כאמת

זיתים הנכבשים • זיתים מלוחים וכבוסים ביין או בחומץ
כדי שיתקיימו וחשיבו דבר שנגמרה מלאכתו הלכך תורמין מן
השמן עליהן דדוקא שמן על זיתים העומדים להוציא שמן
וכן יין על ענבים העומדות לידוך הוא דאסור לתרום אבל יין
על צמוקים ושמן על זיתים הנכבשים שרי וכשהוא תורם מן
השמן על הזיתים הנכבשים ומן היין על הצמוקים תורם לפי
השמן הראוי שיצא מן הזיתים הנכבשים ולפי היין הראוי שיצא
מן הצמוקים : אין צריך לתרום • הואיל וכי קא תרס שפיר קא
תרס שהרי באותה שעה היו עומדות לאכילה : י אין תורמים
מדבר שנגמרה מלאכתו • מדבר שנתמרה בכרי : על דבר
שלא נגמרה מלאכתו • שלא נתמרה בכרי דכתיב (בבבב"י)
כדגן מן הגורן וכמלאה מן היקב מן הגמור על הגמור ולא מן
הגמור על שאינו גמור ולא משאינו גמור על הגמור : ואם
תרס תרומתו תרומה • ודוקא בשאר פירות אבל התורם מן
הזיתים על השמן או מן הענבים על היין הא אמרונן לעיל דאין
תרומתו תרומ' משום דאית ביה פסידא לכהן כדאמרן :
פרק ב איין תורמין מטהור על הטמא • גזירה שמה
יתרום שלא מן המוקף משום דמספיק
שמה יבע הטמא נטהור ויטמאנו ואין צעין שהתורם יתרום
מן המוקף :

כאמת

באמת אמרו כל היכא דתינין באמת אמרו כאלו היא הלכה למשה מסיני אבל לאו דוקא הלכה למשה מסיני שהרי בפרק קמא דשבת שנינו באמת אמרו החזן רואה היכן התינוקות קורין ומדרכין היא: העגול של דלה: אף על פי שהדבלות מדוכקו זו בזו בתוך העגול אינן חשובות חבור לענין טומאה ואם נבעה טומאה באחת מן הדבלות לא נטמאת האחרת: וכן אגודה של ירק וכן ערימה ירביתי דלוי אשמועינן עגול הוה אמינא עגול שכלו גוף אחד תורם אגודה שאינה גוף אחד אינו תורם ואי אשמועינן אגודה הוה אמינא אגודה שהכל תפוסה אחת תורם ערימה שאינה תפוסה אחת אינו תורם רבי: רבי יעזר אומר תורמים לכתחלה מן הטבור על הטמא דלא גזר רבי אליעזר שמא יבוא לתרום שלא מן המוקף ואין הלכה כר' אליעזר: ב אין תורמין מן הטמא על הטבור. משום פסידא דכין: ואם תרם שוגג תרומתו תרומה ודוקא שהיתה לה שעת הכושר והגיעה לעונת מעשרות קודם שנטמא מדלאורייתא תרומה מעליופתא היא אבל אם נטמאת קודם שהגיעה לעונת מעשרות לא הוה תרומה מדלאורייתא ואם תרם אפילו שוגג אין תרומתו תרומה: מעשר טבל מעשר ראשון שלא נטלה ממנו תרומת מעשר: היה מפרש עליו והולך היה מפרש מזה על שאר מעשרותיו: אם היה יודע בו בתחלה: שהוא טבל או שהוא טמא או ששעשה שתרם היה שוגג ששכח שהוא טבל או שהו' טמא הו' שוגג קרוב למזיד: לא עשה ולא כלום: ואין הלכה כרבי יהודה:

באמת אמרו העגול של דבילה שנטמא מקצתו תורם מן הטבור שיש בו על הטמא שיש בו וכן אגודה של ירק וכן ערימה. היו שני עגולים שתי אגודות שתי ערמות אחת טמאה ואחת טהור לאיתרום מזה על זה רבי אליעזר אומר תורמין מן הטבור על הטמא: ב אין תורמין מן הטמא על הטבור ואם תרם שוגג תרומתו תרומתו ומזיד לא עשה כלום. וכן בן לוי שהיה לו מעשר טבל היה מפרש עליו והולך שוגג מה שעשה עשוי. מזיד לא עשה כלום. רבי יהודה אומר אם היה יודע בו בתחלה אף על פי שהוא שוגג לא עשה כלום:

אמרו כו' כתב הר"ב כל היכא כו' ומוכח לה ממסנה י"א פ"ד דכ"מ כמ"ט ש"ס כ"ד: פירש הר"ש כרי: לא עשה כלום לשון הר"ש לא עשה כל עיקר דאפי' היא גרידא הדר לטבלה ור' נתן בר אושעיא אמר לא עשה כלום לתקן את השוריים אבל תרומה הו'. בריש האשה רבה ובסרקה פסק הרמב"ם כר"ג בר אושעיא: היה מפרש עליו כו' פירש הר"ב על שאר מעשרותיו וכן כתב הר"ש ולפירוש נראה דמעשר טבל טמא אייריין וכן מפרש הר"ש לדברי יודא בטמא לחוד אבל הר"ב דמפרש דבר יודא שהוא טבל או שהוא טמא משמע דדינא דטבל לחוד ולא לענין טומא מתניא וכן יראה מדברי הרמב"ם פירושו. וקשיא אם כן אמאי לא עשה כלום אדרבה הרי כתב במסנה ה' דפרק דלעיל בשם ספרי דכשחקדשו בתוכו עושה המנו תרומה גדולה ואין לומר דדוקא תרומה גדולה עושה אבל לא תרומת מעשר והכא ברובה להפריש על תרומת מעשר כדכתב על מעשרותיו דמאי שנא ועוד שכן כתב הר"ב בפירוש בריש פרק ה' דדיבור ואם למעשר ראשון וכו'. והרמב"ם בחבורו פ"ג העתיק הך ספרי לענין תרומת מעשר ומיהו לפי מה שפירשתי לעיל בדברי הרמב"ם שצריך שחשוב שיעור התרומה מעשר שבו ואח"כ יפריש עליו למקום אחר אבל כשמפרש מן הסתם נמצא שמפרש תרומת מעשר עצמו על טבל אחר ואין תרומתו תרומה כלל איכא לפרושי דה"ל בהכי מיירי כשיש בטבל הוה יותר מהשועור שצריך להפריש וכדתנן היה מפרש עליו מעשר על הטבל האחר שרצה לעשותו עליו ולפיכך אינו דומה להא דאמרין בגיטין פרק כל הגט דף ל' כור מעשר יש לך בידי כו' חוששין שמא עשאו תרומת מעשר על מקום אחר והיינו כגון שיש לו עוד ט' כורין מעשר טבל כדפירש"י שם [שמא] עשאו תרומת מעשר על תשעה כורים שיש לו בביתו מעשר הטבול לתרומת מעשר ע"כ ולפיכך צריך שיחשוב שיעור התרומת מעשר שבו ואם שנג מה שעשה עשוי ויפריש אח"כ ולפי שהר"ב והרמב"ם והר"ש כולם פה אחד פירשו בהדיא טבול לתרומת מעשר והרמב"ם הביא הפסוק ונחשב לכם תרומתכם וגומר לראיה וזה הפסוק על סתם מעשר נאמר לפיכך אין לנו יכולים לפרש משנתינו לפי דרכם של אלו המפרשים ז"ל כגון שהוא טבול גם כן לתרומה גדולה דהקדמנו בן לוי לכהן לאחר שנתמרח כדתנן ברם"ז דברכות ועל תרומה גדולה שבתוכה קאמר שצריך לחשוב כו' והשתא אפי' כשמפרש בבת אחת שאינו אלא כור אחד ויש לו ט' כורים מעשר וכו' דלא משמע כן לפי דבריהם ואינו [ג"ל ז"ל ואני] חושב דתרתיה הכריחוס ז"ל שלא לפ"ש כן חדא דזה פשיטא ואצ"ל הוא ועוד דלישנא דמפרש עליו והולך דייק כפי פירושם כפי מה שדקדקתי בו כאשר כתבתי ואע"ג דלהרמב"ם כבר שאלו לעיל חזר ושנאו כאן מפני שני דברים שנתחדשו בו חדא לחלק בין שוגג למזיד ועוד פלוגתא דרבי יודא וכו' שיש לפרש כן להר"ב דלא נשנית לעיל כלל ומ"ש הר"ב על מעשרותיו ה"ה על טבל גמור להפריש תרומה גדולה כספרי דלעיל אלא דסת' בן לוי יש לו מעשרות ואין להם נחלת שדה וכרס כל כך ולא נתכוון הר"ב לפי הר"ש והרמב"ם בחבורו פ"ה חזר מפירושו דהכא ואפרש לכולה מתניתין לענין טומאה וגם פסק כרבי יודא דלא כמ"ש בפירושו והכ"מ הביא לו ראיה מהירושלמי ועיין במסנה ה"פ דעדיות:

א יבנות פס
ב כח"ס א
ג מסנות כה
ד מ"פ חת
ה תרומות הל"ס
ו כ"א"ס

והולך הרי שאינו עושהו בבת אחת לתרומת מעשר על הטבל האחר שרצה לעשותו עליו ולפיכך אינו דומה להא דאמרין בגיטין פרק כל הגט דף ל' כור מעשר יש לך בידי כו' חוששין שמא עשאו תרומת מעשר על מקום אחר והיינו כגון שיש לו עוד ט' כורין מעשר טבל כדפירש"י שם [שמא] עשאו תרומת מעשר על תשעה כורים שיש לו בביתו מעשר הטבול לתרומת מעשר ע"כ ולפיכך צריך שיחשוב שיעור התרומת מעשר שבו ואם שנג מה שעשה עשוי ויפריש אח"כ ולפי שהר"ב והרמב"ם והר"ש כולם פה אחד פירשו בהדיא טבול לתרומת מעשר והרמב"ם הביא הפסוק ונחשב לכם תרומתכם וגומר לראיה וזה הפסוק על סתם מעשר נאמר לפיכך אין לנו יכולים לפרש משנתינו לפי דרכם של אלו המפרשים ז"ל כגון שהוא טבול גם כן לתרומה גדולה דהקדמנו בן לוי לכהן לאחר שנתמרח כדתנן ברם"ז דברכות ועל תרומה גדולה שבתוכה קאמר שצריך לחשוב כו' והשתא אפי' כשמפרש בבת אחת שאינו אלא כור אחד ויש לו ט' כורים מעשר וכו' דלא משמע כן לפי דבריהם ואינו [ג"ל ז"ל ואני] חושב דתרתיה הכריחוס ז"ל שלא לפ"ש כן חדא דזה פשיטא ואצ"ל הוא ועוד דלישנא דמפרש עליו והולך דייק כפי פירושם כפי מה שדקדקתי בו כאשר כתבתי ואע"ג דלהרמב"ם כבר שאלו לעיל חזר ושנאו כאן מפני שני דברים שנתחדשו בו חדא לחלק בין שוגג למזיד ועוד פלוגתא דרבי יודא וכו' שיש לפרש כן להר"ב דלא נשנית לעיל כלל ומ"ש הר"ב על מעשרותיו ה"ה על טבל גמור להפריש תרומה גדולה כספרי דלעיל אלא דסת' בן לוי יש לו מעשרות ואין להם נחלת שדה וכרס כל כך ולא נתכוון הר"ב לפי הר"ש והרמב"ם בחבורו פ"ה חזר מפירושו דהכא ואפרש לכולה מתניתין לענין טומאה וגם פסק כרבי יודא דלא כמ"ש בפירושו והכ"מ הביא לו ראיה מהירושלמי ועיין במסנה ה"פ דעדיות:

ג המעשר

כל שהוא כלאים בחברו לא יתרום מזה ליה . דאמר קרא
 (במדבר יח) כל חלב ויצהר וכל חלב תירוש ודבן אמרה תור' תן
 חלב ליה וחלב ליה : חזן מן הזוכין . בערבי זא"ן ובלע"ז ויז"א
 ואינו אוכל אדם ומקיימי' אותו ליונים : הקשות בערבי' ופאקו"ס :
 והולכסון' בערבי כו"א"ר : מין
 אחד . ומרמין מזה על זה : שני
 מינים . ואין תורמין מזה על זה
 ואין הלכה כרבי יהודה :

כל שהוא כלאים בחברו לא יתרום כו' פירש הר"ב דאמר
 קרא כל חלב ויצהר וכו' . גמרא רפ"ט דזכורות ואמר'
 אשכחן תירוש ויצהר דכתיב חלב בכל חד תירוש ודבן ודבן
 מנ"ל ק"ו מה תירוש ויצהר שאין כלאים זה בזה אמרה תור' תן

א תמורה ס
 ב תיי"ט ס
 ג יבמות פט
 ד קדושין טו
 ה סעיף טו
 ו תיי"ט סה
 ז תמורת הל"ב
 ח תמורה י"ג
 ט ע"ב

חלב וכו' תירוש ודבן דבן ודבן ודבן
 כלאים כו' לא כ"ס ואוסן
 שנתחייבו בתרומ' מדרכבן תקינו
 כעין דאורייתא וכך דרשא איתא
 תו בגמרא פרק קמא דתמורה
 [דף ה'] ובירושמי דהכא
 ותמיהני על הרמב"ם שכתב
 בחבורו רפ"ה ש' כדבן מוקבנן :
 ואם תרם מן הרע על היפה
 תרומתו תרומה . דכתיב
 (במדבר יח) ולא תשא עליו חטא
 בהרימכם את חלבו ממנו משמע
 הא חס לא תרימו מן המזבחר
 תשאו חט' ואם אינו קדוש נשיאת
 חטא למה . גמרא האשה רבה
 דף פ"ט ע"ג : הזוגין עיי' בריש
 כלאים בפירוש הר"ב :
 והקישות והמלפסונו' וכו' .
 וה"ל פליגי לענין
 כלאים במשנה ג' פרק קמא
 דמשכת כלאים וכן מלאתי בירו'
 אמתני' דהכא ר' יודא כדעתיא
 ורצנן כדעתן דתנינן תמן
 הקשות ומלפסון אינן כלאים זה
 בזה רבי יהודה אומר כלאים :

פרק ג נמצא סרוח
 פירש
 הר"ב דאבעי ליה למטעמיה הכי
 איתא בר"פ האשה רבה ופירש
 התוספות כלומר יפירש על מה שהוא [טועם] מיניה וביה כדי
 שיטעום ותו לא עכ"ל דבלאו הכי א"ל דטבל אכור לכבן :
 תרומה ויחזור ויתרום . ! פירש הר"ב זכה גופן לו דמי
 הגדולה' שהשנייה מתמעטת וכו' ירושלמי . וקצת
 קשה כיון דמשלם הכהן הראשונה . נמצא שכן הראשונה ענמה
 לא נתן תרומה וי"ל דכיון דאינו מקבל מהכהן אלא דמי תרומ'
 לכד נמצא שאין כאן גזול השבט אללו . ועוד דודאי דמספק
 חייב הכהן עצמו להפריש ממנה תרומה :
 אינה מדמעת . אלא יוציאה מאותן חולין שיעור מה
 שנפל בהן בלבד הרמב"ם . ועיי' בפירוש הר"ב דלקמן
 ועל שם שהתרומה נקרא' דמע כדלקמן משנה ו' קראו למעורב
 וממנו מדומע . רמב"ם משנה ד' פ"ג דחגיגה וכן לעיל ט"ק דמלאי משנה ג' : ג רבי עקיבא אומר תרומת שניהם תרומה .
 ט"ין בפ"ה הר"ב פ"ה דתמורה משנה ה' ומ"ש שם בס"ד . ומ"ש הר"ב במציה חולין שהרי כשתרם כל אחד ואחד כבר נתקנו
 החזאין ונעשו חולין ומיהו לאלו חולין גמורין כן שהרי לא נתקנו אלא
 מהרומה

בל שהוא כלאים בחברו לא יתרום מזה על
 זה אבילו מן היפה על הרע . וכל שאינו
 כלאים בחברו תורם מן היפה על הרע אבל
 לא מן הרע על היפה . ואם תרם מן הרע על
 היפה תרומתו תרומה חייבין הזוגין על
 החטים שאינן אוכל' והקישות והמלפפון
 מין אחד . רבי יהודה אומר שני מינין :
פרק ג התורם קישות . ונמצאת
 מרה אבטיח ונמצא'
 סרוח תרומה ויחזור ויתרום . התורם חבית
 של יין ונמצאת של חומץ אם ידוע שהיתה
 של חומץ עד שלא תרמה אינה תרומה .
 אם משתרמה החמיצה הריזו תרומה .
 אם ספק . תרומה ויחזור ויתרום הראשונה
 אינה מדמעת בפני עצמה . ואין חייבין
 עליה חומש וכו' השנייה : ג נפלה אחת
 בהן לתוך החילין אינה מדמעתן . נפלה
 שניה למקום אחר אינה מדמעתן . נפלו
 שתיהן למקום אחד מדמעות בקטנה
 שבשתיהן : ג השותפין שתרמו זה אחר
 זה רבי עקיבא אומר תרומת שניהם
 תרומה וחכמים אומרים תרומת הראשון
 תרומה

פרק ג התורם

וכו' **פרק ג התורם**
 צטונג
 איירי ואקילו הכי יחזור ויתרום
 דהוי קרוב למזיד משום דהוי
 ליה [למטעמיה] : ונמצאת של
 חומץ כו' שהתורם מן החומץ על
 היין אין תרומתו - תרומה דיון
 וחומץ שני מינים הן : אם ספק
 עד שלא תרמה החמיצה או
 לאחר שתרמה החמיצה : תרומה
 ויחזור ויתרום . ונותן שתיקן
 לכהן וכהן נותן לו דמי הראשון'
 שהיא גדולה מן השניה שהשניה
 מתמעט' כפי מה שעלה תרומה
 הראשונה ולפי שהכהן הוא
 המוציא מחברו ואין קיימא לן
 בכל דוכתא המוציא מחברו
 עליו הראיה לפיכך אינו לוקח
 בלא דמים אלא הקטנה וצריך
 שיקן לו דמי הגדולה שהיא
 הראשונה : הראשונה אינה
 מדמעת בפני עצמה . אם נכלה
 לפחות ממאה של חולין אין
 נעשית מדומע דשמה אינה

תרומה אלא השניה היא תרומה וכן השניה אינה מדמעת בפני
 עצמה שמה הראשונה תרומה ולא השניה : ואין חייבים עליו
 חומש' זר שאכל הראשונה או השניה לכדה אינו משלם חומש
 כדון שאר אוכלי תרומה בשגגה : ג מדמעות כקטנה
 שבשתיהן כשיעיר השניה שהיא קטנה שבשתיהן ואם יש בחולין
 מזה כנגד הקטנה אין נעשים מדומע אלא נוטל מן החולין
 כשעור אלו השתי תרומות ש' פלו בהן ונותן לכהן והשאר חולין
 כמו שהיו : ג תרומת שני הם תרומה היינו דתרומת כל אחד
 מהן הנה תרומה וחציה חולין נמצא כשקראו שניהן מנ' כאין
 זה סאה וזה סאה שלא קדשה תרומה

ממנו מדומע . רמב"ם משנה ד' פ"ג דחגיגה וכן לעיל ט"ק דמלאי משנה ג' : ג רבי עקיבא אומר תרומת שניהם תרומה .
 ט"ין בפ"ה הר"ב פ"ה דתמורה משנה ה' ומ"ש שם בס"ד . ומ"ש הר"ב במציה חולין שהרי כשתרם כל אחד ואחד כבר נתקנו
 החזאין ונעשו חולין ומיהו לאלו חולין גמורין כן שהרי לא נתקנו אלא
 מהרומה

מתרומה גדולה ועדיין טבולין למעשרות ותרומת מעשר ולכן בירושלמי קרי לחלאין אלו טבל ומעשר הר"ש כפי חסקנת הירושלמי דהיינו טבולין למעשרות ולא לתרומה ולא היה ליה להר"ב לכתוב חולין אלא טבל כדקאמר בירושלמי ולפרש דהיינו למעשרות אי נמי הוה ליה לכתוב חולין הטבולין למעשר וכדרך שכתב בפ"ד משנה ד' :

ד' במה דברים אמורים
כו' פירש הר"ב
הא דפליגי ר' עקיבא לעיל ואמר תרומה כו' תמיהא לי אמאי דפרש אליבא דרבי עקיבא לחוד דלדאי דאף לרבנן שייכא להך בד"א כו' ולשון הר"ש הא דפליגי לעיל לרבי עקיבא תרומה כו' וזה נראה קצת דקרי לא פיר' אליבא דרבי עקיבא לחוד ומ"מ קשה אמאי הוצרך להאריך ולכתוב דבריו של רבי עקיבא כלל ואפשר דמשום הכי הכין הר"ב דעת הר"ש דדוקא לרבי עקיבא מפרש ולכך עיקר ושינה הלשון אבל אינו נכון :

חזין מן הדרוכות פיר' הר"ב
בעלים ע"ה שהשכירו פועלים חברים כדי להפריש כו' וכן לשון הר"ש וכלומר שלכך השכירו חברים כדי שעל ידי כן יוכלו לפרוש בטרה און לומר שהשכירות כדי להפריש דהיינו הרשה ומ"מ הר"ב מפרשים

החברים כדי שיעור התרומה כו' פיר' הר"ש אבל עכשיו אין תורמין דא"כ הוי כפורס מן היין על הענבי' שבגת ואין תורמין מדבר שבגמרה מלאכתו על דבר שלא בגמרה מלאכתו דהני ענבים דרוכות הן וכדתנן פמשה ח' פ"ק : ה רבי אליעזר חסמא' עיין מה שכתבתי בזה בסוף פ"ג דמסכת אבות : רבי אליעזר בן יעקב אומר וכו' תרומת מעשר עליו כו' פי' הר"ב פליגי אר' שמעון וכו' כלומר אבל בתרומה גדולה ס"ל כר"א חסמא' : ו אף על פי שהוא עובר בל"ת מה שעשה עשוי דכל מלתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד מהני דאי ס"ד לא מהני אמאי לקי הכי אמר אבוי בפ"ק דתמורה סוף דף ד' ור"ב אמר לא מהני מודיו והאי דלקי דעבר אמירא דרחמנא ופריך תמתי לרבא ומשני שאני חסמא דאמר קרא מכל מעשרותיכם תרימו וכתב פירו' שהוכרתי אף אם הקדי דבר לחבירו וכתב עוד ומיהו אם הקדים מעשר שני לראשון לא יאכלנו עד שיוציא עליו מעשר ראשון וממעשר ראשון יוציא תרומת מעשר עכ"ל :

שנאמר

תרומה רבי יוסי אומר "אם תרם הראשון כשיעור אין תרומה השני תרומה ואם לא תרם הראשון כשיעור תרומת השני תרומה : ד' במה דברים אמורים בשלא דבר אבל הרשה את בן ביתו או את עבדו או את שפחתו לתרום תרומתו תרומה כ"טל אם עד שלא תרם בטל אין תרומתו תרומה ויאם משתרים בטל תרומתו תרומה הפועלים אין להן ורשות לתרום חזין מן הדרוכות שהן מטמאים את הגת מיד : ה האומר תרומת הכרי זה בתוכו ומעשרותיו בתוכו תרומת מעשר זה בתוכו רבי שמיון אומר קרא שם וחכמים אומרים "עד שיאמר בצפוני או בדרומי ר' אליעזר חסמא אומר האומר תרומת הכרי כמנו עליו קרא שם רבי אליעזר בן יעקב אומר האומר עשור מעשר זה עשוי תרומת מעשר עליו קרא שם : ו' המקרים תרומה לבכורים מעשר ראשון לתרומה ומעשר שני לראשון אף על פי שהוא עובר בל"ת תעשה מה שעשורה עשו :

שנאמר

תרומה כי אם חצי סאה בשלזו וחצי סאה בשל זה כל אחד כפי חלקו : אם תרם הראשון כשיעור אחד מני כשיעור שנתנו חכמים תרומתו תרומה והלכה כרבי יוסי דלפרושי' מלתיהו דחכמים קאתי ואית דמפרשי' אם תרם הראשון כשיעור וזה שתרם חבירו אחי כך

תרומתו תרומה דמיינדהו ניה' ליה להאיך בתראה כמה שתרם הראשון שהרי היתה דעתו מסכמת עמו כשיעור התרומה ופי' ראשון כראה בעיני עקר : ד' כמה דברים אמורים הא דפליגי רבי עקיבא לעיל ואמר תרומת שניה הר מה : בשלא דבר שלא טבל רשות מחבירו לתרום אלא תרם מדעתו : אבל הרשה שנתן ב"ה רשות לתרום תרומתו תרומה : בטל אס לאחר שמינה שלח לתרום בטל שליחותו לאחר שהלך השליח מלפניו : חזן בעלי ע"ה שהשכירו פועלי' חבירי' כדי להפריש תרומה בטרה רשאים לתרום עד שלא יגעו בו בעלי' ע"ה ויטמאו את התרומה מפני שהן מטמאי' את הגת שהבעלי' עמו הארץ מיד כשהתחילו הדוכים לדרוך והלכו בגת שתי וערב אינם נוהרים וזה מליגע בגת ומכמאי' איתה לפי שהם חושבי' שמיד כשהתחילו לדרוך הפרשו החברים תרומה גדולה הילכך מפרשים החבירי' הדוכי'

מן היין כדי שיעור תרומה הכריכה לכל הגת מיד כשהלכו בה שתי וערב שם יבואו בעלי' ויטמאו הגת קודם שיבתי' יש להן יין מוזמן להפריש על הכל בטרה : ה קרא שם ור"ד לתרום ולעשר מתוכו ואינו יכול להפריש עליו ממקו אחר ואף ע"ג דרחמנא קרייה לתרומה ראשית ושעין סיהו הכרי ההא התרומה ניכרים כיון דאמר בתוכו משמע דאמצע הכרי ההא התרומה והא איכא סביביו שהם שיריה ניכרים : עד שיאמר בלפניו או בדרומו יאע"ג דבתוכו משמע דאמצעיתו לא הוי מקום מסוי' והרי הוא כאלו לא אמר כלום עד שיאמר בלפניו או בדרומו וכן הלכה : תרומת הכרי המנו עליו קרא שם דלא בעינן שיריה ניכרים . עשור מעשר זה וכו' ר' אליעזר בן יעקב פליגי אר' שמעון דאמר תרומה מעשר זה בתוך הכרי קרא שם וקאמ' דתרומת מעשר זה בתוכו קודם שהפרש המעשר לא קרא שם אבל לאחר שהפרש המעשר אם אמר תרומת מע' כלני קרא שם ולית הלכתא כחד מנייהו אלא כחכמים בלבד : ו' שנאמר מלאתך ודמעך לא תאחר הכי קאמר אע"פ שהוא עובר בל"ת העשה

שנאמר

א מילתא חס' תרומות טופע י"ה סי' טל ס ג' ל"ה ב קדושין כ"ט ט"ט ט"ו ג ת"י ט"ו ד ע"ג ט"ו ה ת"י ט"ו ט"ט ט"ו ו ת"י ט"ו מ"י פ"ג ט"ט ט"ט ט"ו כ"ו

אבל לא ממקום אחר ונראה שזאת היא
שפירש המפרשים מקצת התרומה וכו' ואל
מקום אחר ממקום אחר וכו' כפי
המקום אשר יקראוהו וכו' ואל
מקום אחר ממקום אחר וכו' כפי
המקום אשר יקראוהו וכו' ואל

אבל לא (ס"א למקום) ממקום אחר ר"מ א"א
מוציא הוא (ס"א למקום) ממקום אחר תרומ'
ומעשרות : ב מי שהיו פירותיו
במגורה : ונתן סאה לבן לוי : וסאה
לעני : מפרשים עד שמנה סאה ואוכלו :
דברי רבי מאיר וחכמים אומרים : אינו
מפריש אלא לפי חשבון : ג שיעור
תרומה עין יפה אחת מארבעים : בית
שמואי אומרים משלשים : והבינונים
מתמישים והרעה מששים : תרם ועלה
בידו אחר מששים תרומה : ואינו צריך
לתרום : חזר והוסיף חייב במעשרות :
מששים

הר"ב דפי' השני לפי חשבון [הקיימים] וכולו
לסמוך שכולם בחוקת קיימים אלא צריך
שהחזר לו כמה קיימים ולפי מה שנתבררו
לוי יפריש עליהם ול' דלתתן בסוף פרק
דגטין המניח פירות להיות מפרשים
עליהן כו' מפרשים עליהם בחוקת סין קיימים
דהתם הטרות אלו נשארין ואין כ"ן חשב
שנאלו אלא כפי חשיבון אחרים ללו ולעני
יש להוסיף שמה נאלכו וכן פירוש הרמב"ם
שמה חין קיימים קצתם או נאלכו קצתם
ואגב דמיישין לנאלכו דשכיח דלכך יתן להם
נקט גמי שמה חין קיימים ו"ל הרמב"ם
דפי' ע"ה מעשר א"כ יודע שב' סאה של מעשרות
קיימים אלא חלו והעני כו' עכ"ל וצריך לומר
שהטעם הוא דכיון שעדין לא הפריש החולין
נכדי אלו המעשרות אין נתתם בלוי והעני
הואיל ועדין מעורבין בטבלין דאין ברירה
בדלו וייתא כדפסק הר"ב בפ"ו דמאי משנה ד' :

ג עין יפה אחת מארבעים : פירש הר"ש
בס' ירושלמי דכתיב [יחוקאל מ"ה] זאת
התרומה אשר תרמו ששית האיסוף ממחר
החטים וששיתם האיסוף ממחר שעורים
והומר שלשים סאים ואיסוף שלשה סאים
גמלא ששית האיסוף ששית סאה : וששיתם
היונו קרי ששית סן תרי ששית על הד
ששית : הו סאה ומחצה לשני חומרים
לחומר חטים ולחומר שעורים : כו' אחד
מארבעים :

בית שחאי אומרים משלשים : דרש"ב
ששית מחומר דכתיב [במד' ר"א] וממחנות
בני ישראל תקח אחד אחד חזן מן החמשים
כל מה שתקח חזן כרי הוא כזה מה זה מחמשים
אף שחאזו בנקום אחר מחמשים והיונו מדה
בינונית שהיא ברוב בני אדם ולכך ראו לומר
על מדה זו כל מה וכו' ולבית שחאי דבינונית
אחד ממ' מדרש דלעיל [ב' ששית על חד ששית]
ודקרא דהכא לעין רעה וכל מה וכו' לומר
שלא תשחת פירות מזה השיעור : והרעה מששים :
דדרשינן גמי ששית האיסוף מחומר חטים
לחודיה וששית האיסוף חטי : והוא חלק
ששים מחומר שהוא שלשים סאה :

אבל לא לתרומה אחר : כפי שיש לה
תחילת סאה אחרים של טבל אינו יכול
להפריש עליהן מחלו שהיא מקצת תרומתו
דלגבי אחרים הליגן דלתא מן המתוקן הוא
מוציא עליהן ולא מן הטבל שבו ורבי מאיר
שק"ל למקום אחר : והין הלכה כרבי מאיר
: ב במגורה : באור דברי רבי מאיר
(הניב) הניב (ב) הניב הניב : במגורה :
וכן סאה לבן לוי : מתנתין איירי בפועל
חזר הכא לסעוד חלל בעל הבית ואינו מאתינו
על המעשרות וראה הפועל את בעל הבית
נותן ממגורתו סאה לבן לוי וסאה לעני
רבי מאיר אומר דאיתו פועל יכול לכול
מין המגורה שמה סאים : דמסתמא
במגורה מעשר ראשון נתן ללוי ובמגורה
מעשר עני נתן לעני וכו' יש כאן ח' סאים
מחוקקים ומעט יוקראו אף על פי שלא
ראוהו מפרשים מבונה גדולה לא נחסרו
עמי הארץ על התרומה : וחכמים אומרים
לא הפריש בעל הבית אלא לפי חשבון
סעודה זו סעודה זו סעודה הפועל
לאכול אצלו ובשאר מתנה בעלמא
הוא דיהיב ללוי ולעני הלכך אין הפועל
יכול לאכול עד שיכלו ח' סאה כדברי
ר' מאיר : אלא איתה סעודה שהיא לו
לאכול אצלו ותלו : פירוש אחר ונתן
סאה לבן לוי וס' לעני והלכו להם וכשבא
להפריש שמה סאה מן המגורה ולאכול
אותם על כמד השני סאה שנתן לבן לוי
ולעני אינו יודע אם חזן שני סאה קיימים
אם לאו רבי מאיר אומר מפרשים שמונה
סאה ואוכלן על כמד אותן שני סאה
שנתן לבן לוי ולעני בחוקת סין קיימים
: וחכמים אומרים אינו מפרש אלא לפי
חשבון הקיימים אם כל השני סאה קיימים
מפרשים עליהן ח' סאה ומעט יותר
ואם אין קיימים אלא חזיון אינו מפרש
עליהם אלא ארבע סאה לפי חשבון מה
שנאלה מהן קיימים כך מפרשים עליהם
ולא יותר והלכה כחכמים : ג עין יפה
אחד מארבעים : מי שהוא נדיב לב
ותורם בעין יפה : מפרשים א' מארבעים
: והבינונית אחד מהמשים : לאו דברי
בית שחאי אלא תנא קמא קאמר לה ומעין
יפה דב' סאה למד לדבריהם עין רעה
ובינונית אף על גב דלא תני לה במתניתין
: ועלה בידו ח' מס' : כגון שחרם
מחומר ועלה בידו אחד מששים והוא
עין רעה : חזר והוסיף חייב במעשרות :
דכבר נפטרן ואין שם תרומה הל על מה
שמוסיף הלכך תמוס' הזאת הויה טבל
גמור ומייבט מששים במעשרות :

הארץ על התרומה : וחכמים אומרים
לא הפריש בעל הבית אלא לפי חשבון
סעודה זו סעודה זו סעודה הפועל
לאכול אצלו ובשאר מתנה בעלמא
הוא דיהיב ללוי ולעני הלכך אין הפועל
יכול לאכול עד שיכלו ח' סאה כדברי
ר' מאיר : אלא איתה סעודה שהיא לו
לאכול אצלו ותלו : פירוש אחר ונתן
סאה לבן לוי וס' לעני והלכו להם וכשבא
להפריש שמה סאה מן המגורה ולאכול
אותם על כמד השני סאה שנתן לבן לוי
ולעני אינו יודע אם חזן שני סאה קיימים
אם לאו רבי מאיר אומר מפרשים שמונה
סאה ואוכלן על כמד אותן שני סאה
שנתן לבן לוי ולעני בחוקת סין קיימים
: וחכמים אומרים אינו מפרש אלא לפי
חשבון הקיימים אם כל השני סאה קיימים
מפרשים עליהן ח' סאה ומעט יותר
ואם אין קיימים אלא חזיון אינו מפרש
עליהם אלא ארבע סאה לפי חשבון מה
שנאלה מהן קיימים כך מפרשים עליהם
ולא יותר והלכה כחכמים : ג עין יפה
אחד מארבעים : מי שהוא נדיב לב
ותורם בעין יפה : מפרשים א' מארבעים
: והבינונית אחד מהמשים : לאו דברי
בית שחאי אלא תנא קמא קאמר לה ומעין
יפה דב' סאה למד לדבריהם עין רעה
ובינונית אף על גב דלא תני לה במתניתין
: ועלה בידו ח' מס' : כגון שחרם
מחומר ועלה בידו אחד מששים והוא
עין רעה : חזר והוסיף חייב במעשרות :
דכבר נפטרן ואין שם תרומה הל על מה
שמוסיף הלכך תמוס' הזאת הויה טבל
גמור ומייבט מששים במעשרות :

בית שחאי אומרים משלשים : דרש"ב
ששית מחומר דכתיב [במד' ר"א] וממחנות
בני ישראל תקח אחד אחד חזן מן החמשים
כל מה שתקח חזן כרי הוא כזה מה זה מחמשים
אף שחאזו בנקום אחר מחמשים והיונו מדה
בינונית שהיא ברוב בני אדם ולכך ראו לומר
על מדה זו כל מה וכו' ולבית שחאי דבינונית
אחד ממ' מדרש דלעיל [ב' ששית על חד ששית]
ודקרא דהכא לעין רעה וכל מה וכו' לומר
שלא תשחת פירות מזה השיעור : והרעה מששים :
דדרשינן גמי ששית האיסוף מחומר חטים
לחודיה וששית האיסוף חטי : והוא חלק
ששים מחומר שהוא שלשים סאה :

משלשתי אחר רבי טיגא תפטר בשלשתי וליה את שבע מינה
 כלו ע"כ (כלומר דמשלשתי יהיה פירושו המשובח מאלו
 השלשה ועיין מ"ש במשנה ה' פרק ח' דכאן ועוד עיין
 מ"ש במשנה ט"ז בס"ק דמסכת אבות:

ז תרומה עולה באחד ומאה סאה של תרומה שנכלה למאס
 סאין של חולין שהם ג' הכל אחד ומאה נוטל אחת מהן
 ונותנה לכהן והשאר חולין כמו שהיו: במאה ועוד. אם נכלה
 סאה של תרומה נתון תשעה ותשעה סאין של חולין ומשהו
 יותר מתשעים וזה המשכו

אין לו שעור. כואיל ויש כאן מאה
 ועוד משהו נוטל סאה אחת.
 ונותנה לכהן והשאר חולין כשהיו
 קב למאה סאה שחוק למדת' אם
 נכלה סאה של תרומה נ"ט של
 חולין וקב יותר שקב הוא שחוק
 לסאה של תרומה החדשעת.
 שהסאה קב' או נוכל סאה
 אחת והשאר חולין כשהיו. אבל
 אם היו החולין שחוק מתשעים
 ותשע וקב' הכל מדומע וימכרו
 כלם לכהן בדמי תרומה חוץ
 מדמי סאה של תרומה שבה
 והלכה כר' אליעזר שאין תרומה
 עולה בשחוק מאתה ומאה.
 דפסלן מנא כומיס כמת
 דוכמי. והכל מודים שאין
 התרומה עולה במאה בלבד.
 וב"ש בשחוק ממאה דכתיב
 בתרומות מעשר (ב"רבר"ח)
 מכל חלבו את מקדשו ממנו דבר
 שאהה תורם ממנו אם נפל

רבי אליעזר אומר תרומה עולה באומא
 ר' יהושע אומר במאה ועוד ועוד זה אין לו
 שיעור. ר' יוסי בן משול' אומר ועוד קב
 למאה סאה שחוק לפרמעי' ר' יהושע.
 אומר האנים שחורות מעלות את הלכנות.
 רבנות מעלות את השחורות. עגול' דבל'
 הגדולים. מעלים את הקטנים. והקטנים
 מעלין את הגדולים. העגולים מעלין את
 המלבנים. והמלבנים מעלין את
 העגולים. ר' אליעזר אומר. ור"ע אומר
 בידוע מה נפלה אין מעלות זו את זו.
 ובשאינו ידוע מה נפלה. מעלות זו את
 זו: כיצד חמשים האנים שחורות.
 וחמישים לבנות. נפלה שחורה שחורות
 אסורות. והלבנות מותרות. נפלה לבנ'
 לבנ' אסור'. ושחור' מותר'. בשאינו
 ידוע מה נפלה מעלות זו את זו ובמור"א.
 מחמיר רבי יהושע מקל: י' ובזו

עולה באחד ומאה אפי'
 כשעדין ציד הישראל
 כדתי הקיס פ"ה דמכר חוץ
 מדתי אותה סאה (וכדפירש
 הר"ב סאין בד"ה קב למאה כו')
 סאין שעדין לא הגיע ליד כהן
 ואם כן פשיטא דא"ב ע"י
 מתסיל עלה כשאר נדרים וכ"כ
 הר"ב בר"סג' דערונין וכואיל
 ומני מתסיל להו כדבר שיש לו
 מחירין דאפילו באלף לא בטיל
 (כמ"ס לקמן פ"ט משנה ו')
 ובסוף פ"ג דחלה. הא מלתא
 מיתרלה במרא נדרים סוף
 פ"ז דטון דלויכא מנה שיטאל
 על ההפרשה לא אחי לאחסי
 עלה ולהכי לא הוי כדבר שיש לו
 מחירין: באחד ומאה פ"ה הר"ב
 דכתיב מקדשו ממנו כו' עיין
 בשוף פרק קמ"א דחלה שכתתי
 דאמכתא בעלמא היא:
 ועוד קב למאה שחוק למדמע'
 כתב הרמב"ם ומ"ש

שחוק למדמע כדי לטלק הספק ויבאר לך כי הקב הנוסף
 צריך שיהיה כולו חולין כדי שיהיה שחוק סאה של תרומה
 ואלו אמר קב למאה בלבד. היינו אומר' כי הקב יש בו חלק
 סאה (ג"ל מאה) של תרומה וכשנכל סאה של תרומה וחלק
 ממאה עין הקב נ"ט סאה וקב שחוק סאה של תרומה וחלק
 החולין שהכל מאה סאה וקב אחד כי ה"ת ומה תעלה בזה
 השעור כיון שיש סק קב יותר על המאה קמ"ל דלא. אלא צריך
 שיהיה זה הקב שחוק למדמע. וקב שחוק חלק ממאה. אינו
 שחוק סאה וחלק ממאה מקב ע"כ:

ה רבי יהושע אומר האני שחורות מעלות את הלכנות
 כו' פ"ה הר"ב שאם היה רוצה היה דורסו ומערבן
 הכל ביחד וכו' וקס"ל דבפרק דלקמן סיף משנה ט' דאם
 במזיד הוסיף בהיהר על האיסור אסור ויגורש הר"ב הטעם
 משו' דאין מבטלין איסור לכתחלה ומלתו בפירוש שהוכרחי
 וז"ל ואף כי אין מבטלין איסור לכתחלה ה"מ להרבות בהיות
 כדי לבטל האיסור אבל בכה"ג שאינו מרבה בהיות אלא
 משנה האיסור מכות שזה ומפירדן כאשר היה מקדש כדו
 לעכ"כ (ג"ל לעכ"כ) ואחד בכה"ג נ"ל דשרי לבטל לכתחלה
 ורבי אליעזר אומר עכ"ל:
 י' ובזו

לחוכו מקדשו והיינו אחד ממאה דממאה סאין מפרשין
 עשרה למעשר ראשון ומאותן עשרה סאה לתרומת מעשר
 ולאמר רחמנא שאם חורה חוסה סאה לתשעים ותשעה
 מקדשתן ונעשה הכל מדומע: ח' תאני' שחורות מעלות את
 הלכנות. תאנה של תרומה: שחורה או לבנה: שנכלה למא'
 תאני' של חולין חזיין שחורות וחזיין לבנות: כולן מצטרפים
 לבטלה. שאם היה רוצה היה דורסן ומערבן הכל ביחד. ואם
 שחורה נכלה מעלה אחת מן השחורות ואם לבנה מעלה אחת
 מן הלכנות והשאר חולין כשהיו: עגול' דבל' דנלות האנים
 הכדרס' בעגול גדול' מעלי את הקטני' אם יש שם
 חמשי' עגול' קטני' וכ"ה עגול' גדול' ואחד מן
 הגדול' כשני' מן הקטני' ונפל לתוכן עגול קטן של
 תרומה. מסייעות כולן לבטל וכן עגול' ומלבני'. עגול'
 הם הגדרכות בעגיל מלבני' תאני' הגדרכות בצורת רבוע
 כמין דפוס שעוש' בו הלכני' מרובעות: ורבי אליעזר
 אומר. אם שחורה נכלה השחורות אסורות ואם לבנה נכלה
 הלכנות אסורות וכן בגדול' וקטני'. ועגול' ומלבני'
 הדומין לאותה שנכלה אסורי': בידוע מה נפלה. שחורה
 או לבנה אין מעלות לפי שיכול לאכול באהרות. וכיו'
 דמותרות הן אין מסייעות לבטל אבל אם אין ידוע אם שרחה
 י' ובזו

נפלה או לבנה נפלה כיון דכלן בספק איסור. מעלות זו את זו והלכה כר"ע: ט' כיצד. לפרושי מלתיה דר"ע קאמי'. ובזו רבי
 אליעזר מחמיר. כהא דתניין לגיל אבל במ"י דבעינא למימר לקמן הוי איפכא:

י בדורם ליטרא קציעות ליטרא של תרומה על פי הכד של חולין והרבה כדוים ואין ידוע באיזה כד דרסה ובכל כד יש מאה ליטרי של חולין אפי' אין כאן מאה קדין שרבי אליעזר ואפי' שידוע הוא

י ובזו ר' אליעזר מקל רבי יהושע מחמיר בדורס ליטרא קציעות ע"פ הכד ואינו יודע אימורי רבי אליעזר אומר רואין אותן באלו הם פרודות והתחנות מעלות את העליונות רבי יהושע אומר לא תעלה עה שהיו שם מאה כדים: אסא תרומה שנפלה על פי מגורה וקפאה רבי אליעזר אומר אם יש בקבוי (ס' אלג מאה סאה) תעלה באחד ומאה ורבי יהושע אומר לא תעלה סאה תרומה שנפלה על פי מגורה יקפאה ואם כן למה אמרו תרומה עולה באחד ומאה אם אינו ידוע אם בלולות הן או לאין נפלה: יב' שתי קופות וב' מגורות שנפלה סאה תרומה לתוך אחת מהם ואין ידוע לאיזו מהן נפלה מעלות זו את זו רבי שמעון אומר אפילו הם בשתי עירות מעלות זו את זו: יג' אמר רבינו יוסי מעשה בא לפני ר"ע בחמישים אגודות שלירק שנפלה אחת מהם לתיבן חציה תרומה ואמרתי לפניו תעלה לא שהתרומה תעלה בחמישים ואחד אלא

שהליטרא של תרומה היא כפי הכד ואינה מעורבת עם החולין רואין אותן כלא נפרדו ממקומן ומתערבו החולין בתרומה ועולין באחד ומאה ורבי יהושע סבר כיון דאינה מעורב' אין התחנות מסייעות לבטל את העליונות אלא השולים מותרים והסומי' אסורי' עד שיהיו סס מאה קדין ויתבטל פי חבית זו כמא' סומין והלכה כרבי יהושע: יא מגורה אומר שאגריס בו התבואה: וקפאה' הסיר מה שלמעלה תרגום ויץ הכרזל (מלכים ב') וקפא פרזלא: אם יש בקפוי תעלה באחד ומאה מפרש בירושלמי דהכי קאמר אם יש בקפוי עסקמה שתחתיו אחד ומאה תעלה ורבי אליעזר לטעמיה דאמר התחנות מעלות את העליונות וקמ"ל דאפי' ג' קפאה וגלי דעתיה שלא נתערבה עם התחנות אפי' התחנות מסייעות לבטל: ורבי יהושע אומר לא תעלה רבי יהושע לטעמיה דאמר לעיל שאין התחנות מסייעות לבטל: סאה תרומה סומא דמלתיה דרבי יהושע היא תעלה כיולד יעשה יקפאה יסור מה שצף למעלה ומעט סביב לה עד שידע שהסיר כלה והסאך הכל חולין: ח"כ למה אמרו מתניתא פריך על הלכה דרבי יהושע: אם כן באיזה מקו' אמרו תרומה נריכה א' ומאה: כיון שיש תקנה בקפוי ומשני בשאין ידוע אם נבללה הסאה במגורה אחר שכלה על פי המגורה אי נמי מתחלה אין ידוע להיכן נפלה והנכה כרבי יהושע: יב' שתי קופות בכל אחת חמשי' סאה: ואין ידוע לאיזו מהן נפלה ושתיהן אסורות מספקי' סיעות זו את זו לבטל והכי רבה להעלות סאה מזו מעלה מזו מעלה מחלה מזו ומחלה מזו מעלה ושתי קופות אפילו הן בשני בתי ואין ידוע לאיזו מהן נפלה סאה של תרומה מעלות זו את זו מפני שדרכן להתנות וכן מטלטלות מתקו' לתקו' ופעמי' שמתערבות זו עם זו אבל שתי מגורות שאינן מטלטלות בזמן ששתייהן בבית אחד מעלות זו את זו ואם הן בשתי בתי (בחין) אין מעלות זו את זו: ר' שמעון אומר אפילו הן בשתי עירות ואין הלכה כרבי שמעון: יג' שנפלה אחת מהן אגודה אחת כיוצא בזה ואינה נכרת מדיניהן ואומה אגודה היפה חליה חולין ומציה תרומה:

י ובזו רבי אליעזר מיקל ורבי יהושע מחמיר לשון הר"ש ופריך טעם בין לרבי אליעזר בין לרבי יהושע מ"ש לננות ושחורות גדולות וקטנות מתחנות לעליונות עכ"ל ובתוספת פרק כל הזבחים דף ע"ג ע"א

כתבו דלא דמי להשחורות אינן ראויים להיות בספק דמוע ע"כ הלכה: בס' הלכה: ג' סס הלכה: ד' סס הלכה: ה' סס הלכה: ו' סס הלכה: ז' סס הלכה: ח' סס הלכה: ט' סס הלכה: י' סס הלכה:

והתחנות מעלות את העליונות: אפי' ששאינן בספק דמוע הקילו בתרומ' פירוש דרכן מוספות סס: יא וקפאה פירש הר"ב הסיר מה שלמעלה תרגו' ויץ וקפא' וכ"כ הר"ש: ואין פירוש ויץ המתורגם וקפא' והסיר שהרי אחריו כתוב לאמר ויאמר הכסלך וישלח ידו ויקחהו אלא פירושו ששט למעלה על פני המי' ומחמיר השאילו מלה ארמית זאת למסיר מה שלמעל' וכיוצא בזה פי' הרמב"ם שהמל' עברית מגורת קפאו קבומות (שמות ט"ו) והמנהג שהעליון הוא קופא תחלה ונשקמוו בו

המלה והמרוס בני שרופה להסיר מה שיעלה למעלה על דבר מעובה או מקובץ: אם יש בקפוי מאה סאה בס"א ל"ג מאה ועל פיה פי' הר"ב מה שפי' ופי' הרמב"ם בגירסת הספר ושארן התחנות מעלות את העליונות ו"ש בירושלמי מילפיה שיטתיה דרבי אליעזר ומיהו גם גירסת הספר אפשר לתקן ע"פ פי' הר"ב ודק' אם יש בקפוי וגם מה שתחתיו מאה סאה: אין לאין נפלה פירש הר"ב להיכן נפלה: וז"ל הר"ש באיזה מקום במגורה: יב' בשתי עירות בעלכף נחת כתב עירות קופות גדולות הרבה עשויות למדה והיא מלה בלשון ערב עד כאן אבל לפירוש הר"ב שאין נראה כן אלא כפשוטו לשון עיר דלפי שהן דחוקות אין מתערבין וכן נראה מהפירוש שהזכרתי: יג' אלא

מעלות זו את זו ואם הן בשתי בתי (בחין) אין מעלות זו את זו: ר' שמעון אומר אפילו הן בשתי עירות ואין הלכה כרבי שמעון: יג' שנפלה אחת מהן אגודה אחת כיוצא בזה ואינה נכרת מדיניהן ואומה אגודה היפה חליה חולין ומציה תרומה:

אפי' שידוע הוא

שהליטרא של תרומה היא כפי הכד ואינה מעורבת עם החולין

רואין אותן כלא נפרדו ממקומן ומתערבו החולין בתרומה ועולין באחד ומאה

וכיון דאינה מעורב' אין התחנות מסייעות לבטל את העליונות

אלא השולים מותרים והסומי' אסורי' עד שיהיו סס מאה קדין

ויתבטל פי חבית זו כמא' סומין והלכה כרבי יהושע:

יא מגורה אומר שאגריס בו התבואה: וקפאה' הסיר מה שלמעלה תרגום ויץ הכרזל

אם יש בקפוי תעלה באחד ומאה מפרש בירושלמי דהכי קאמר אם יש בקפוי עסקמה שתחתיו אחד ומאה תעלה

ורבי אליעזר לטעמיה דאמר התחנות מעלות את העליונות וקמ"ל דאפי' ג' קפאה וגלי דעתיה שלא נתערבה עם התחנות

אפי' התחנות מסייעות לבטל: ורבי יהושע אומר לא תעלה רבי יהושע לטעמיה דאמר לעיל שאין התחנות מסייעות לבטל:

סאה תרומה סומא דמלתיה דרבי יהושע היא תעלה כיולד יעשה יקפאה יסור מה שצף למעלה ומעט סביב לה עד שידע שהסיר כלה והסאך הכל חולין:

ח"כ למה אמרו מתניתא פריך על הלכה דרבי יהושע: אם כן באיזה מקו' אמרו תרומה נריכה א' ומאה: כיון שיש תקנה בקפוי ומשני בשאין ידוע אם נבללה הסאה במגורה אחר שכלה על פי המגורה אי נמי מתחלה אין ידוע להיכן נפלה והנכה כרבי יהושע:

יב' שתי קופות בכל אחת חמשי' סאה: ואין ידוע לאיזו מהן נפלה ושתיהן אסורות מספקי' סיעות זו את זו לבטל והכי רבה להעלות סאה מזו מעלה מזו מעלה מחלה מזו ומחלה מזו מעלה ושתי קופות אפילו הן בשני בתי ואין ידוע לאיזו מהן נפלה סאה של תרומה מעלות זו את זו מפני שדרכן להתנות וכן מטלטלות מתקו' לתקו' ופעמי' שמתערבות זו עם זו אבל שתי מגורות שאינן מטלטלות בזמן ששתייהן בבית אחד מעלות זו את זו ואם הן בשתי בתי (בחין) אין מעלות זו את זו:

ר' שמעון אומר אפילו הן בשתי עירות ואין הלכה כרבי שמעון: יג' שנפלה אחת מהן אגודה אחת כיוצא בזה ואינה נכרת מדיניהן ואומה אגודה היפה חליה חולין ומציה תרומה:

וג' אלא שהיו שם מאה ושני חמשים לא שצריך מאה ושנים שהרי בא' ומאה עולה להחמי' שבמסנה' ו' אלא דבאגודה שחזיה תרומה הנופלת בשמים היה המעשה :

המעשה :

פרק ה סאה

דטמאה אסורה בכלי' בעשה כדילפינן בפרק הערל דף ס"ג מדכתיב (דברים ט"ו) בשעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדיו אף על פי שהטמא נגע בו ובפסולי המוקדשין כתיב . ודרשינן לזה ולא לאחר . ועיין במשנה ד' :

א בקרי' נטישין פיר' סה' תרומה ה' כסס פ"ג הל"ב ג סס פ"ג הל"ב ד סס הלכה י"ב

שנפלה לפחות ממאה חולין וכו' דתרומה טמאה נמי עולה באחד ומאה כדלקמן משנה ד' . ירקבו פסח הר"ב והא דלא תני ודלקו משום דחיישי' דלמא אדמדליק לכו

אתא לדידי תקלה כו' משום דדימוע קיל וכו' וכך כתב הר"ם . אלא דבמשלה' ו' פרק ח' מפרש הר"ב גבי שמן דראוי להדליק כשנדמע וכטווח דמדליקין . וגמרא ערובה הוא בסוף פרק קמח' דפסחים . (הא תסקינן התסרמו ליה בכלי מאוס דלא חיישינן תו לדידי תקלה והכא בדבר יבש דהא עדין לא הוכשר ככשיפא דמתניסין ולא ממאים בכלי מאוס . ואתי ביה לדידי תקלה . הלכך ליט ליה תקנאה) . והרמב"ם בפרק י"ד כתב בדין משנתנו מניחין אותו עד שירקבו בד"א בדבר שאין דרכו להאכל חי . אבל בדבר שדרכו להאכל חי לא יניחין שמה יתקל בהן ויאכל מהן . אלא ידליק הכל כדרך שמדליקין תרומה טמאה עביל . ומבואר שחלוקין הם בפרוש ירושלמי . טמאין ירקבו על דעתיה דרבי יוחנן ידליק על דעתיה דחזקיה נחא סבר רבי יוחנן וכו' להר"ם מקשה על דעתיה דר' יוחנן ידליק ומשי סבר כו' ולא ידליק . ולהרמב"ם מקשה על דעתיה דר' יוחנן ידליק ומשני דאין

אלא שהיו שם מאה ושני חמשים :

פרק ה סאה * תרומה טמאה . שנפלה לפחות ממאה חולין . או למעשר ראשון . או למעשר שני . או להקדש . בין טמאין . בין טהורים . וירקבו ויאם טהורה היתה אותה הסאה י ימכרו לכהנים . בדמי תרומה . חוץ מדמי אותה סאה . ואם למעשר ראשון נפלה . יקרא שם לתרומת מעשר ויאם למעשר שני . או להקדש . נפלה . הרי אלו יפרו . ואם טמאים היו אותן החולין . יאכלו נקודים או קלויות . או ילושו במי פירות . או

שהיו שם מאה ושני חמשים . עם החזי של תרומה שבה ואשמעינן רבי יוסי שאין האגודה שחייבה תרומה מדמעת אלא לפי חשבון תרומה שבה . ולא אמרינן שהאגודה כלה תדמע . כיון שהיא תרומה מעורבת בחולין :

פרק ה סאה

תרומה טמאה שנפלה לפחות ממאה חולין . דתרומה טמאה נמי עולה באחד ומאה : ירקבו . דאי אפשר לכהן לאכלה משום תרומה טמאה . והא דלא תני ידלקו . משום דחיישי' דלמ' אדמדליק לכו אתי בהו לדידי תקלה ואתו למיכל מנייחו . משום דדמוע קיל לכו לאנשי . ולא מזכרי ביה כולי האי : ואם טהורה היתה אותה סאה . וגם החולין טהורים ימכרו לכהנים בדמי תרומה שדמיה פחותים . לפי שאין לה אוכלים מרובים . וגם אם בטמאה לא חייא לאכילה : חוץ

מדמי אותה סאה . שצריך ליתנה לכהן . ואם למעשר ראשון . טהור שלא נטלה ממנו תרומת מעשר נפלה . יבקש מן הלוי שיחליפם לו בחולין . ויעשם הלוי תרומת מעשר על טבלו : ואם למעשר שני והקדש טהורים נפלה . יפרו ויאכל דמי המעשר בירושלים . והדמוע ימכרו לכהנים בדמי תרומה . חוץ מדמי אותה סאה : ואם טמאים היו . החולין והמעשר ראשון שנפלה בהן תרומה טהורה . דהשתא לא מצי למעבדינהו תרומת מעשר על מקום אחר . מפרש עליו תרומת מעשר וימכרונו לכהנים ויאכלום הכהנים נקודים . פירוש ביובש . כמו יבש היה נקודים (יה שעט) . או קלויות כי היכי דלא תתכשר התרומה הטהורה שיש בה לקבל טומאה דכל אוכל שלא בא עליו משקה מו' משקים . אינו מוכשר לקבל טומאה : או ילושו במי פירות . כגון מי האיתים ורמזים דלא מכשרי :

הכי נמי אלא סבר ר"י דמשנתנו בדבר כו' ועיין מ"ם לקמן בפ"ח :

ואם למעשר ראשון וכו' פירש הר"ב שלא נטלה ממנו תרומת מעשר וכו' דאל"ה אינו ראוי לעשותו תרומת מעשר על טבלו כדפתי בספרי שהביא הר"ב בפ"ק מתניתין ה' לעיני תרומה גדולה והיא לתרומת מעשר וכמ"ס בפ"ג משנה ב' . ומ"ם עוד הר"ב יבקש מן הלוי שיחליפם כו' לא הבינותי דבריו הללו דאף על גב דתימא תסום דלא בעי לפרושי מתניסין כאבא אלעזר בן גומל דס"ל דאף הישראל ראוי להפריש תרומת מעשר וכמו שעשה בתמניתין ה' בפרק לעיל מ"ח הכא אינו צריך לכך וגם אינו ראוי להחליף . דהא הכא במעשר ראשון מחויב לתמו ללוו' משא"כ לעיל דהן חולין הטבולין למעשר . והר"ם כתב ססס . יעשו תרומת מעשר על מעשר אחר . נראה דמפרש לה דאיתא כאבא אלעזר בן גומל . והרמב"ם פירש ואם למעשר ראשון נפלה שלא נטלה ממנו תרומת מעשר יקרא שם לתרומת מעשר החייבת לאותו מעשר ראשון ויזטרף לאותה תרומה גדולה שנפלה . וימכרו הכל לכהן . חוץ מדמי תרומה שנפלה מדמי תרומת מעשר ראשון שקרא לה שם : ואם טמאין היו . לשון הר"ב החולין והמעשר וכן לשון הר"ם . מדלא נקטי בלישנייהו אותן החולין . כלישנא דחשני' ש"דל"ג כלל במשנה אותן החולין . וגירסא נכונה היא דלגירסת הספר קשיא אמאי נקטו חולין לחוד : יאבדו נקודים . כתב הר"ב פי ביובש כמו יבש היה נקודים וכ"פ הר"ם אבל הרמב"ם כתב נקודים הוא שיעשה ככרות קטנות ושהיה כל אחת כחצי ביצה וכן אמרו בגמרא עכ"ל ור"ל בירושלמי דקאמר והדין נקודין כהדין חניי ביצים וכו' לירושלמי קשיא

או יחלקים לעיסות : שיתן פחות מכביצה בכל טפה ועסה
דאוכל שהוא פחות מכביצה אינו מקבל טומאה אוכלים .
ואינו מטמא טומאת אוכלים . ואי קשיא מאי שאמרה
תרומה טמאה שנפלה בחולין טהורים דאמרינן ירקנו משום

דעושה הכל תרומה ונחשב
תרומה טמאה וטהורה
שנתערבה וא"כ תרומה טהורה
וחולין טמאים נמי שנתערבו .
יחשבו כתרומה טהורה וטמאה
שנתערבו ויהיו חסויים באכילה
וי"ל דלא דמי . דלעיל הנך חולין
נעשו כתרומה . גימטריא לזרים
מכח תרומה טמאה . הלכך
לכהנים נמי חסויי כדון תרומה
טמאה . אבל הנך חולין דהכא
אין נעשים תרומה . אלא מכח
תרומה טהורה . הלכך שריין
לכהנים כתרומה טהורה :
ב טמאה תרומה טמאה שנפלה
למאה חולין טהורים . והטמאה
התרומה עולה באחד ומאה לאו
נעשה הכל תרומה . והחולין

טהורים לא הוכשרו לקבל טומאה ולא טמאתן התרומה
טמאה : תרום ותשרף . כששם היתה תרומה טהורה
תעלה ותאכל . כך הטמאה תרום ותשרף . והאי תשרף
דומיא דתקרב . שאסור ליהנות ממנו בשעה שזרפה .
דאי שריית ליה ליהנות ממנה אחי למיכלה . דסבור שהיא
מוותרת על ידי ציטול : תעלה ותאכל נקודים . ביוצא כוליה
דפרשיין לעיל . והלכה כחכמים : ג תעלה ותאכל .
בהא מודה רבי אליעזר דאף אותה טמאה כאכלת . משום
דלעיל תרומה טמאה נפלה . אף על פי שנתבטלה בחולין
טהורים . מכל מקום כשמנביזה שם תרומה עליה .
ומוותרת לשמה הראשון . אבל הכא דטהורה נפלה . אף ע"פ
שהחולין היו טמאים . כשמנביזה חזרה לשם תרומה טהורה .
כמו שהיתה : ד ב

קשיא ליה שאם הנקודים שבמשנה כמו נקודים שבפסוק אם
כן או קלויות למאי כ"מ איצטרך למתני דתרווייהו טעמיהו
משום שהם יוצאין ובלאו ה"ל קשיא על הר"ש והר"ב שפירשו
דלא כנגמרא ולפחות ה"ל להזכיר גם אותו פירוש . עוד כתב

א כבורות כב
ב כ מיי פירי
סס הלכס י

או יתחלקו לעיסות כרי שלא יהא
במקום אחד כביצה : ב טמאה תרומה
טמאה . שנפלה לרונך מאה חולין
טהורין . רבי אליעזר אומר תרום ותשרף .
שאני אומר טמאה שנפלה היא טמאה
שעלתה . וחכמים אומרים תעלה ותאכל
נקודים . או קלויות . או תלוש במי פירות .
או תתחלק לעיסות . כרי שלא יהא
במקום אחד כביצה : ג טמאה תרומה
טהורה . שנפלה למאה חולין טמאין .
תעלה ותאכל נקודים או קלויות . או
תלוש במי פירות . או תתחלק לעיסות .
כרי שלא יהא במקום אחד כביצה :
ד טמאה

הרמב"ם ואין הכונה שילוש
אותה כולה ויעשה ממנה ככרות
קטנות כחצי ביצה אבל [הכונה]
שילוש אותה כבר אחר כבר
ע"כ : כרי שלא יהא במקום
אחד כביצה . מ"ש הר"ב דאוכל
פחות מכביצה אינו מקבל
טומאה . אינו מוכרח ממשנתנו
אלא שהוא סובר שהדין הוא כך
וכן פירש בפרק ב' ודמעשר שני
משנה ד' וריש פרק י"ג דאהלות
ומשנה כ"ו פרק י"ב דפרה וריש
פ' קמא דטהרות וקשיא מרפ"ב
דטהרות ושם אפרש בס"ד .
ועיין מ"ש בסוף פרק ב'
דחלה : ב תרום ותשרף .
כריש פרק ב' דערלה מפר' הר"ב
טעמא דמרים תרומה שנתבטלה

באחד ומאה משום גזל השבט . והכא דתשרף בלא הגאח
כמ"ש הר"ב . אין כאן גזל השבט . ולמה ירום . פירש הר"ש
וכן כתבו התוספות בפ"ג דזבורות דף כ"ב משום דלא פליגי
רבנן . ואין לומר טעמא דאי לא ירום ויניחה ויאכלה ממלא
שעל כל פנים נהנה מן השבט . ואף על פי שאין השבט חסר לפי
שם ירומה ושרפה . מ"מ הואיל והוא נהנה הוי כגזל את
השבט . דבדברי רבי אליעזר במשנה ד' אין לפרש כן :
ותשרף פירש הר"ב דומיא דתקרב שלא יכנס ממנה .
אבל לא בורין הכא שמה ינהה הימנה כדלעיל
דהתם דמוע קיל לאינשי אבל הכא שהרימה חזרה לשמה
הראשון כשירוש הר"ב דלקמן . ולא קיל להו . והא דתשרף
פירש הר"ב בסוף תמורה :

תעלה ותאכל נקודים כו' כתב הר"ש בשם רש"י דזבורות
דמדלא קאמרי רבנן תרום ותאכל נקודים כו'
עולה משום גזל השבט כמ"ש לעיל . ואף דמי מצי יהיב

כלישא דרבי אליעזר תרום ש"מ דס"ל דנתבטלה ומוותרת לזרים אלא
לכאן . והר"ש גם התוספות חולקים וסברי דקדושת תרומה יש בה :
כרי שלא יהא במקום אחד כביצה . לשון רש"י דזבורות ותאכל ע"כ . ונראה לי בורה משום
תרומה טהורה שנפלה לפחות ממאה חולין טמאים דתנן לעיל . והתוספות פירשי משום בורה דאמר עולא התם . ואין
נראה רש"י כתבין לכך דהא רש"י מפרש דלעיל דוקא לרבי אליעזר ע"ש . ואעשר שגם התוספות לא כתבו כן אוליבא ליטנא
דרש"י אלא לטברת רש"י בחולין גמורים הם . אבל לטברת דקדושת תרומה יש בה א"כ לכל זה אלא גפרש ותאכל אותה טמאה .
כמו ותשרף לרבי אליעזר אותה טמאה . ומשום קדושת תרומה שיש בה :

ג תעלה ותאכל וכו' . פירש הר"ב דהכא מודה רבי אליעזר וכשמנביזה חזרת לשמה הראשון וטהורה . ואפילו הכי תאכל
נקודים כו' כמ"ש הרמב"ם שמה שאומר טמאה שנפלה היא טמאה שעלתה אינו או נר"א להחמיר ובפ"ה גוטל דמס'
שבת אמתני דלעיל * אמרי' אימר דשמעת ליה לר"א לחומרא לקולא מי שמעת ליה . ולענין להעלותה לפתילה בשבת דלא אזי
כתתקן קאי התם . וקלת קשה דהוה לה לגמ' להביא ראיה ממשנה זו :
ד לא

א"ש
לכאור כאל דכ"ל
אמתני' דלקמן
(והיינו משנה ו'
בפרק
11

ד לא אסבעלו כלומר דין הוא שיעלו חולין את התרומה הטבחה שכן החולין קלין והמירין יסור הרבה מהם לזרים אבל תרומה אין כל כך היתר הרבה כי אם לכהנים לבדם ואוכלי חולין מרובים עכ"ל כפירוש

שזכרתי :

לאחר

שהודו ועיין מ"ט ריש פרק ג' למסכת פילה :

ואין

המחומץ מחמץ וכו'. פירש הר"ב עיניו של חולין שנתחמץ בשאור של תרומה הרי כולה אסורה כדפני במשנה ד' פ"ב דערלה :

ואין המים שאובין פוסלין

כו' פירש הר"ב במקום שם בה כ"א סאין וכו' דאין השאובים פוסלין אלא א"כ הם ד' סאין וכו' וכ"כ הר"ם (ועוד דמקולות) וכך הם דברי רש"י פרק קמא דתמורה דף י"ב וכו' סאין דנקטי ברישא לאו דוקא אלא כל שיש יותר משהו מעשרים סאין סגי כדעת הרמב"ם בפ"ד מה' מקואות וכו' בסתמא דפ"ד בטי"ד בפסק המתחיל גרטינן בפרק ג' מניס וכו' כתב בשם רש"י דפרק הנזכר דעשרים סאה ורביע בעינן ומ"מ מסיק והלכה דעשרים ומשהו סגי ולשון פוסקין בברייתא בתמורה ופירש הערוך שהוא להשליכ' כמון פסח' סב : [שקל קלא פסק ביה וכו' בפ"ד לתמורה מסכה ד' מפרש לבבא זו בעינן אחר :

ב שם ה"א יד
ג' י"א י"ב ח"ג
ת"י ח"ג
פ"ב קטב
ד"ח ח"ג י"ג
ת"י ח"ג
פ"ב ח"ג
ד' ח"ג ח"ג
ח"ג ח"ג

ד סאה תרומה טמאה שגפלה למאה סא' תרומה טהורה ב"ש אוסרים וביית הלל מתירין אמרו ב"ה לב"ש הואיל וטהורה אסורה לזרים וטמאה אסורה לכהנים מה טהורה עולה א"ף טמאה תערה אמרו להם בית שמאי לא אסרה עלו החולין הקלין המותרין לזרים את הטהורה תעלה תרומה התמורה האסורה לזרים את הטמאה לא אחר שהודו רבי אליעזר אומר תירוסות שרף וחכמים אומרים אבדה במעוטה ד' סאה תרומה שגפלה למאה הגביה ונפלה למקום אחר רבי אליעזר אומר מדמעת בתרומה ודאי וחכמים אומרים אינה מדמעת אלא לפי חשבון : ו סאה תרומה שגפלה לפחות ממאה וגדמעו ונפלמן המדומע למקום אחר רבי אליעזר אומר מדמעת בתרומה ודאי וחכמים אומרים אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון ואין המחומץ מחמיץ אלא לפי חשבון ואין המים שאובים פוסלים את המקוה אלא לפי חשבון : ו סאה תרומה שגפלה למאה הגביה ונפלה אחרת הגביה ונפלה אחרת הרי זו מותרת עד שתרכבה תרומה על החולין : ח סאה

ד בית שמאי אוסרים דסברי תרומה טמאה שנתערבה בטבחה אינה עולה באחד ומאה כדמפרש טעמא לקמן : לאחר שהודו בית שמאי לדברי בית הלל משום דהקשו להם ב"ה לבית שמאי ומה תרומה טבחה שביא במיתה אלא הזרים עולה טמאה שהיא בעשה אלא ככל לא כ"ש ואזרי ב"ש לטהרות

כדברי בית הלל : תירוס ומשרף והשאר מותר : אבדה במעוטה כיון דהכל תרומה ואין כאן גזל הסכסכה אפילו לתרום אין צורך והלכה כחכמים : ה בתרומה ודאי רבי אליעזר לטעמיה דאמר שאני אומר סאה שגפלה היא סאה שעלתה : אינה מדמעת אלא לפי חשבון והסאה שהגביה אין בה אלא חלק אחד ממאה תרומה והשאר חולין : ו אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון לפי מה שיש תרומה בסאה זו של דמוע בעיני מאה מן החולין ולא בעיני מאה סאין כנגד כל אותה סאה של דמוע שאינה נחשבת כלה תרומה לאסור חולין שניים : ואין המחומץ מחמיץ אלא לפי חשבון עשה של חולין שנתחמץ בשאור תרומה הרי כולה אסורה לזרים ואם נפל מאותה עסה לתוך עסה אחרת של חולין ומחמתה אינה אוסר אלא לפי חשבון שאור של תרומה שנתערב בה ולא מתסר אחרונה א"כ נפל מן הראשונה שיעור גדול כל כך שיש בשאור של תרומה שנתערב בה כדי לחמץ האחרונה בלא צירוף החולין המדומעין : ואין מים שאובים פוסלים את המקוה אלא לפי חשבון מקוה שיש בו עשרים סאים ופוסקין למקוה דרך המשכה וכן טהורין ואף על גב דג' לוגין מים שאובים פוסלים את המקוה השאיבה כשרה כשיא דרך המשכה ויהיה רוב שיעור המקוה שהם כ"א סאים מי בשמים והיינו לפי חשבון דאין השאובים פוסלין המקוה כשהוא דרך המשכה אלא א"כ הם עשרים [סאים] מים שאובין שאין שם רוב שיעור מקוה ממי בשמים והלכה כחכמים : ו הגביה כדן תרומה שעולה באחד ומאה : ה"ו זו מותרת וצריך להרים עד שתרצה תרומה לחולין דהיינו עד שיפלו שם כ"א של תרומה אבל מחלה על מחלה שרי : ח עד

ז עד שתרצה תרומה על החולין פירש הר"ב עד שיפלו שם כ"א של תרומה וכן פירש הר"ם בגם הראב"ד בהשגתו פרק י"ג מה"ת וכתב הטעם דשמא כשהגביה החולין והתרומה כולה נשאר שם והרי שיש באותו כרי כ"א של תרומה וג' של חולין ולפי שיש להקשות על פירוש זה תמסנה ה' (דאפילו) חכמים אומרים אינו מדמע אלא לפי חשבון ש"מ דלא אמרינן שמא הוא מגביה החולין והתרומה נשארת הלכך לא בזה בחר הרמב"ם ומפרש שתרצה היינו עד שיפלו לתוך המאה חולין מאה סאה ועוד של תרומה זה אחר זה כ"כ בכ"מ מ"ט הר"ב אבל מחלה על מחלה שרי דבדרבנן לא בעינן רבייה כדאמר רבי יוחנן בסוף הערל [דף פה] וירש לקיש דפליג ובעי רבייה אף בדרבנן שמא היינו טעמא דעד כ' אי אפשר שלא יהא עדין רוב חולין דכל סאה שהגביהה אי אפשר שלא יעלה עמו מן התרומה הר"ם ועיין בפרק' משנס ה' :

ח רבי

ר"ל

ח עד שנכלה אחרת * סאה אחרת של תרומה : הריזו
אסורה * דכמו שנכלו צבת אחת דמי : ור' שמעון מתיר * כשלא
דודע לו נפילה ראשונה עד שנכלה שניה מודה ר' שמעון דכחאן
דנפלי צבת אחת דמי כי פליג כיבא דודע לו בנתיים ולא

ח ורבי שמעון מתיר * כתב הר"ב ואזל לטעמיה דאית
ליה בעלמא * כפ ק מרובה דף ע"ו :
טכך פחתה התרומה ומותר * הירש הר"ב ואפי' לכתחלה
יכול לטחון כדי להתירן ירושלמי * ולא הוה מבטל

הספיק להרים עד שנכלה אחרת
רבי שמעון כבד כיון דעומד
להרי' כמורס דמי ואזל לטעמי
דאית ליה בעלמא כל העומד
לזרק כורוק דמי וחכמי אומרי
השתא מיהת לא הורמא והלכה
בכחמים : ט וטחנן' כולן צבת
אחת : ופחתו' לא אמרינן חולין
פחתו ולא בתרומה ואין כאן ממה
ואחד ואסור : ואם ידוע שהחבי'
של חולין יפית משל תרומה מותר'
דשל חולין הותרו ושל תרומה לא
הותרו ויש כאן אחד ומאה ואף
על גב דמעיקרא כאסרו חזרו
והותרו בטחינה ואפי' לכתחלה
יכול לטחון כדי להתירן : ואם
מויד אסור * קיסיהו רבנן לפי
שבטל איסור לכתחלה והוא הדין
לכל אסורים שבטורה שבטלן
צמודי שהן אסורים :

ח * סאה תרומה שנפלה למאה ולא הספיק
להגביהה עד שנפלה אחרת * הריזו אסור'
ורבי שמעון מתיר : ט * סאה תרומה
שנפלה למאה * וטחנן' ופחתו יבשם שפחתו
החולין * כך פחתה התרומה ומותר *
סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה *
וטחנן' והותרו בשם שהותרו החולין * כך
הותרה התרומה ואסור * אם ידוע
שהחטים של חולין יפית משל תרומה
מותר * סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה
ואחר בן נפלו שם חולין' אם שוגג מותר *
ואם מזיד אסור :

א שבת קמ"ב
ב סס כ"ו
ג סס ס"ו
ד סס תל"ח
ה פסחים ל"א
ו פ"ח כ"ד : פ"י
ז פ"ח ת"מ תרומה
ח ה"ב
ט סס סל"ב
י סס כ"ו : טו
יא סס ה"ג
יב סס כ"ט

פרק ו האוכל תרומה שוגג * משלם
קרן וחמיש * אחד
האוכל * ואחד השותה * ואחד הכך *
אחד תרומה טהורה * ואחד תרומה
טמאה * משלם חמישה וחמיש חמישה *
אינו משלם תרומה * אלא חולין מתוקנים
וחם

דלקמן משנה ג' כמה יאכל :
קרן מפורש בריש פ"ק דפאה :
ואחד הסך * כתב הר"ב דכתיב ותבא כמים בקרבנו וכשמן
בעצמותיו * ובמשנה ד' פ"ק ט' דשבת מפורש
דאם יכתא הוא * והכי נמי הכא לענין תשלומים הכח ביד
חכמים לחייב תשלומים מה שאין בן לענין כרת דהתם * ודרשא
דלא יחללו את קדשי בני ישראל (ו' ק"א כב) להביא הסך *
שכתב הרמב"ם כחבו התוספות בפרק גנות כותים דף ל"ב
דג"כ אסמכתא בעלמא :
וחוביש חומשה * כתב הר"ב שזבפרק הזה דרשינן לה
מדכתיב ויסק חמישיתו או שקלת ליה לוי' דויסק'
ושדיק ליה אחמישיתו הוי חמישיתו ע"כ * וכלומר דהוי כמו
וחמישיתו דגבי גול בסוף פרשה ויקרא דאמרי בפרק הגזול
ק"א התורה רבתה חמישיות הרבה וכדפי' הר"ב במשנה ז' סס *
וחמישיתו על הרמב"ם שפירש בכאן ממה שאמר הש"י בזולת זה
המקום וחמישיתו יוסיף עליו ואמרו מלמד שהא' מוסיף חומש
על חומש ע"כ * וכ"כ בשי' המשנה בפרק הגזול * ומת"כ דכוף
פרשת ויקרא העתיקו * ופיהיטי שלא כתב דרשא שבגמרא :
עיין משנה ז' בפרק בתרא דדמאי ומה שכתב דבר הראוי
כג ז' ג והוא

שאל כגון אם אכל תרומה ששם דינר * משלם דינר ורביעית
שהם בין הכל חמשה רביעיות דינר * נמצא הקרן עם חומשו
חומשה וכל חומשים האמורים בחורה כך הם : אחד השותה *
יון ואחד הסך * שאין דשתייה בכלל אכיל' דכתיב (הברים יד)
בבקר ובלאן וביון ובשכר וכתוב בתריה ואכלת סס וסגיה
כשתייה דכתיב (תהלים קט) ותבא כמים בקרבנו וכשמן
בעצמותיו : וחומש חומשה * שאם אכל תרומה ושלם קרן
והומש וחור ואכ' תשלומי החומש מוסיף חומש על איהו הומש :
אינו משלם תרומה * שהתרומה לכהן ותשלומיה מה שאכל הם
חוב עליו ואינו יכול לפרוע חובו ממקום אחר : אלא חולין
מתוקנים * שהרישו וכן תרומות ומעשרות דרשיתא אחר
(ויקרא כב) ונתן לכהן את הקדש דבר הראוי להיות קדש וחומש
למי לריד להיות מחולין מתוקנים דכתיב וישם ויסק חמישיתו
עליו מלמד שהחשו כמותו : והן נעשין תרומה * א' תן חולין
מתוקנים :

חולין מתוקנים * פירש הר"ב ש' פרישו מהן תרומות ומעשרות *
לכיות קדש עיין במשנה ה' דלקמן :

אמ"ס ס"ג הל"ג
ב ס"ג הל"ג
ג ס"ג הל"ג
ד ס"ג הל"ג
ה ס"ג הל"ג

ג והוא משלם להם דמי סעודתן • פי' הר"ב דמי חולין
שהיה צריך להאכילן • ופריך בירושלמי והלא
כבר אכלו וחשבו טבלי' נפשו של אדם חותה מהן והוא הדיון לכל
דבר האסור עיין (ברמב"ם) בהלכות תרומות פ"ו ומלת חותה
לפי עניינו הוא כמו קץ כמונו •

וה"ל הפירו' שהוכרתי לפי שנספו
של אדם קנה באכילת איסור
אע"פ שאינו יודע בדבר שלכו
נוקפו ואינה נחשבת לו אכילה
עכ"ל :

ד וקרן דמי תרומה • לטון
רש"י כלומר מעות
פמו שנתכרת תרומה בשוק עכ"ל
בפרק הובב דאלו סיווי התרומ'
קרן וחומש' דמשלם מן החולין •
נמי בשווי התרומה משלם :

משלם שני חומשים דאיסור'
הקדש חל על איסור
תרומ' מטעם המשל' פ"ג דמס'
כריתות כמו שכתב הרמב"ם :
ה מן הלקט וכו' כתב הר"ב
ולא דמי לחולין

מתוקנים דהנהו היו ראויין
להיות קדש קודם שנתקנו וכן
פירש הר"ש לירושלמי דאמר
נשום דאין בהן זיקת תרומה
ומעשרות • וקשה דבריש פרקין
משמע דדבר הראוי להיות קדש
היינו שפסדו הוא ראוי להיות

קדש • ועוד דקודם שנתקנו
אינם ראויים להיות קדש שאין
משלם מהם בטבלי' • ויש לומר
דתרמי בעינן שהיה עכשיו ראוי
לשלם ממנו להיות קדש והיינו

דרשא ללעול ושיהיה - אוי מתחלה לקרוא עליו סס קדש והיינו
דרשא להכא : ומן ההפקר' שהוא גם כן פטור מהמעשרות
כתנן בריש מעשרות : שנתמלה תרומתו וכו' שפדו •
וסורס הר"ב כיון דקודם שנטלה תרומתו לא חזי וכו' • וכתב
הר"ש ונריך לדקדק בדבר דמידי דהוי לחולין מתוקנים ע"כ •
והרמב"ם מפרש שנטלה תרומתו אף ע"פ שעדין לא נטלה
תרומה גדולה שיש בו כשהקדימו • בשבליים (ולא) ממ"ש
והקדש שפדו שלא כהלכתו כמפורש בריש פרק דברכות •
וכן כתב בחבורו פרק' מהלכות תרומות ולא התפרש טעמה
אזוי שא לא מהני לחכמים ובשום דוכתא לא מהני כלל
בברכות שבת ועירובין :

שפדו ואין אדם יכול לפטור עצמו במזון גבוה וכבר ר"מ
לאחר שפדו : וחכמים מתירין באלו • במעשר שני

והתשלומין תרומה • שאם חזר ואכל בשוגג אותן חולין
שנשתלמו מה שחזר ומשלם תחתיהן גם הם נעשין תרומה •
אינו מחיל • דכיון דגזירת הכתוב היא דחייב לשלם דבר הראוי
להיות קדש ואינו יכול לפטור עצמו בדמיים אין הדבר תלוי
בפעלים • ד' בת ישראל שהפריש'

תרומה ולא נחנה לכהן ואכלתה
שוגג ואת' כנשא' לכהן והרי היא
ראויה לאכול בתרומ' דאשת כהן
אוכלת בתרומה • משלמת קרן
וחומש לעצמה • שהרי אם היה
אותה תרומ' שאכלה עכשיו בעין
לא היה חייבת ליחנה לכהן
דהיא נעשית כהנת בנישואיה
הלכך עתה נמי התשלומים הן
שלה : משלמת קרן לבעלים •

כדון גזול חבירו אבל החומש
תעכב לעצמה : ג' הוא משלם
את הקרן דמי תרומה כדון גזול
שהרי הוא נעשה גזול עליה : והן
משלמין את החומש • עון אכילתן
בשוגג שאין משלם חומש אלא
אוכל ושות' וסך עצמו אבל המזיק
את התרומה אינו משלם חומש

דכתיב (ויקרא כב) ואיש כי
יאכל קדש פרט למזיק הן
משלמין קרן וחומש • חולין
מתוקנים ויעשו תרומה והוא
משלם להם דמי חולין שהיה צרי'
להאכילן • והיכא בינייהו דלר"מ
אין האוכל משלם אלא דמי
תרומה • ולרבנן משלם דמי
חולין : ד' דמי תרומה שאין
דמיה יקרים כחולין : קרן וחומש
מן החולין • והן נעשין תרומה

כדון כל אוכל תרומה בשגגה : וקרן דמי תרומה • משום כעל
לגב : תרומת הקדש • שהקדיש הכהן תרומה לבדק הבית :
שני חומשים • חד משום איגל תרומה וחד משום נכנה מן
ההקדש אבל כפל בהקדש ליכא • דכתיב (שמות כב) • לם
שנים לרעהו ולא להקדש : ד' מן הלקט מן השכחה ומן הפאה •
משום דאין בהן זיקת תרומה ומעשרות הלכך לא היו בכלל
דבר הראוי להיות קדש ולא דמי לחולין מתוקנים דהנהו היו
ראויין להיות קדש קודם שנתקנו אבל לקט שכחה ובאה מעולם
לא נראו להיות קדש : ומן ההפקר' לאחר שזכה בו • ולא
ממעשר ראשון שנטלה תרומתו • ואע"ג דהשתא הוה חולין
המתוקנים כיון דקודם שנטלה תרומתו לא הוה השתא נמי לא
חזי : שאין הקדש פודה הקדש • ואלו חשודים בהקדש קודם

מעשה שני ממון גבוה הוא וכיון דקודם שפדו לא חזו טו לא חזו
והקדש

נעשין תרומה • והתשלומין תרומה • אם
רצה הכהן למחול אינו מחיל : ב' בת
ישראל שאכלה תרומה ואחר כך נשאת
לכהן • אם תרומה שלא זכה בה כהן
אכלה משלמת קרן וחומש לעצמה • ואם
תרומ' שזכה בה כהן אכלה משלמת קרן
לבעלים • וחומש לעצמה • מפני שאמר
האוכל תרומה שוגג • משלם קרן לבעלים
וחומש לכל מי שירצה : ג' המאביל את
פועליו ואת אורחיו תרומה • הוא משלם
אתה קרן • והם משלמין את החומש • דברי
ר"מ וחכמים אומרי' הם משלמין קרן וחומש'
והוא משלם להם דמי סעודתן : ד' הנוגב
תרומה ולא אכלה משלם תשלומי כפל
דמי תרומה • אכלה משלם שני קרנים וחומש'
קרן וחומש מן החולין וקרן דמי תרומה •
ג' תרומת הקדש ואכלה • משלם שני
חומשים וקרן • שאין בהקדש תשלומי כפל :

ה אין משלמין מן הקטומן השבחה ומן
הפאה ומן ההפקד ולא ממעשר ראשון
(ס"א שלא) שנטלה תרומתו • ולא ממעשר
שני והקדש (ס"א שלא) שנפרד שאין דהקדש
פודה את הקדש דבריר' מאיר' וחכמים
מתירין

מתירין

מתירין

מתירין

הקדש שנספרו והלכה כחכמים : ד שישלם מן היפה על הרע
כגון שאכל גרונרות ולמי מדה שאכל גרונרות ישלם תמיד ולא
לפי דמים דמיון דבוזאזא אכל ובוזאזא ישלם מאי נפקא מינה
שישלם מן היפה על הרע ואיכא למאן דאמר דאפילו לפי דמים

מצינו למימר דאי אכל יודי דלא
קפץ עליה וזכא משלם מידי
דקפץ עליה וזכא : לפיכך שאין
יכול לשלם ממין אחר אם אכל
קטואים של תרומה של ערב
שביעית ואין קטואים של אותה
שנה מצויים עוד שכבר נקטמו
זלא חזו לאכילה ומיין אחר אינו
יכול לשלם נרדף להמתין למוצאי
שביעית וישלם מקטואי של מוצאי
שביעית דמשל שביעית אסור
לפרוע חובו דמתן לפתורה :
פרק ז האוכל תרומה
מזיד :

בלא התראה דאלו אפרו ציה
לוקה ואינו משלם ואע"ג דבלא
התראה חייב מיתה בידי שמים
אינו פוטר מן התשלומין : ואינו
משלם את החומש : דלא חייבה
תורה חומש אלא לאוכל תרומה
בשגגה : התשלומין חולין
דמשלומין דסוגג בלבד קיינו
דחמנה קדש כדכתיב ונתן לכהן
את הקדש אכל תשלומין דמזיד
חולין הן ואחילתהן חולין אם
רצה הכהן למחול מוחל משא"כ
בתשלומין של סוגג שאם רצה
למחול אינו מוחל מפני שהן קדש :
ב דת כהן שנסאף לישראל
זאתה לאכול בתרומה : זשלמת

מתדין באלו : ד ר' אליעזר אומר משלמין
ממין על שאינו מינו . בלבד שישלם מין
היפה על הרע . ורבי עקיבא אומר אין
משלמין אלא ממין על מינו . לפיכך אם
אכל קטואין של ערב שביעית . ימתין
לקטואין של מוצאי שביעית וישלם מהם .
כמקום שר' אליעזר מיקל משם רבי עקיבא
מחמיר שנאמר (ויקרא כב) ונתן לכהן את
הקדש כל שהוא ראוי להיות קדש . דברי
רבי אליעזר . ורבי עקיבא אומר ונתן לכהן
את הקדש . קדש שאכל :

פרק ז האוכל תרומה מזיד . משלם
את הקרן ואינו משלם
את החומש התשלומין חולין . אסרצה
הכהן למחול מוחל : ב בת כהן שנשאת
לישראל ואח"כ אכלה תרומה . משלמת
את הקרן ואינה משלמת את החומש .
ומיתתה בשרפה . נשאת לאחד מכל
הפסולין משלמת קרן וחומש . ומיתתה
בחנק דבריר מי וחכ"א זו וזו משלמות את
הקרן ואינן משלמות את החומש ומיתתן
בשרפה : ג המאכיל את בני קטנים ואת
עבדיו בין גדולים
בין

את הקרן ידיו בוזל את חבירו אבל לא חומש דכהן הוא וכתיב
(ויקרא כב) וכל זר לא יאכל קדש ולא זאת שאינה זרה ואפשר
לה שתתיב לבית אביה כעבוריה והיא מתרת לאכול בתרות :
וזמיתה בשרפה : אם זקקה תחת בעלה ישראל כדכתיב (שם
כא) ונתן איש כהן כי תחל לזנות וכו' כל שהיא בת כהן ולא שאת
אשת כהן ולא שאת אשת ישראל בלא השרף : נשאת לאחד מכל
הפסולין כגון חלל נתן ומזיד משלמת קרן וחומש שהרי
פתחלל בביאתו ואינה ראויה עוד לאכול בתרומה והרי היא
כזרה : ומיתה בחנק . דכתיב ונתן איש כהן כי תחל לזנות מי
שראויה לחזור לבית אביה חלמלא ונות זה היא בשרפה . ינתה
כבעלת לפסול לה שאינה ראויה לחזור לבית אביה שזו אינה
בשרפה : וחכמים אומרים וכו' . דלא הויא זרה עד
משלמת את החומש : ומיתה בשרפה . ונתן איש כהן כתיב מכל מקום והלכה כחכמים : ג המאכיל את בני קטנים
דלאו בני חובבא מינה ועבדיו אפילו גדולים :

ו ימתין לקטואין של מוצאי שביעית . פירש הר"ב דמשל
שביעית אסור לפרוע חובו דדמי לסמורה ותנן
בפרק ז' דשביעית משנה ג' שאין עושין סמורה בפירו' שביעית
ובירושלמי הביאו הר"ש ר' בון בשם רבנן דתמון זאת אומרת

אין משלמין מפירות חובה לארץ
ואפילו תימא משלמין מתכיתין
עד שלא התיר רבי להביא ירק
מחובה לארץ :

פרק ז האוכל תרומה
מזיד (פי')
הר"ב (צ') בלא התראה כו' . ועיין
במשנה ד פרק ז' דפסחים ועיין
במשנה ז' פרק ג' דטובות :
ראינו משלם את החומש :
כי המזיד עונו גדול
מגשוא ולא יתכפר בתשלומין .
הרמב"ם :

בומיתתה בחנק פי' הר"ב
דכתיב ונתן איש
כהן כי תחל לזנות כו' . ינתה
כבעלת לפסול (לה) שאינה
ראויה וכו' . מהמת בעילת
הפסול בלא זנות זה שכבעלת
כשהיא אשת איש :

והכמים אומרים כו' .
וזמיתתן בשרפה .
פירש הר"ב ונתן איש כהן כתיב
מכל מקום . ירושלמי והאי
טעמא נמי אימא דריש דמיתות
ואיש יסירא דריש הר"ש :
גואת עבדיו בין גדולים .
פירש הר"ב דלאו בני
חובבא ור"ל שאין אנו יכולים
למי כס לפי שאין להם . אבל

ודאי דבני חובבא ננהו שאם היה להם שמהוייבוס לשלם . והכי
אימא בירושלמי לא הספיק לשלם עד שנסתמר . נותן היו לו
ככסים שאין לרצו רשות בהן נותן . וכהאי גוונא תנן במשנה ד'
דפרק החובל ולפי שהר"ב כתב זה הפעם אעבדיו וגם אבניו
הקטנים ולא חילק ביניהם יתכן לומר שדעתו דגם קטן המזיק
לאזו בן חובב הוא בעודו קטן אבל כשיגדל חייב לשלם . וכדעת
הגהות אשרי שם . ובשלטי הגבורים פרק כיצד הרגל הביא
דעות חלוקות אבל (מדברי הר"ב במשנה ד' דפ' החובל נראה
דלעולם פטור) וכן מסקנת הפוסקים דלעולם פטור כפשטא
דמתני דהחובל דדוקא עבד ואשה כו' ועיין ר"פ הגוזל בתרא .
האוכל

שתיקא זרה מתחלתה ועד סופה וזו הואיל וכבר אכלה בתרומה אינה
בשרפה : ומיתה בשרפה . ונתן איש כהן כתיב מכל מקום והלכה כחכמים : ג המאכיל את בני קטנים
דלאו בני חובבא מינה ועבדיו אפילו גדולים :

א מתי' אפ' .
ב פסחים כג' .
ג תי' פי' חכ' .
ד תרומות ת"ש .
ה סס כ"א .
ו סס כ"ב .
ז סס כ"ג .
ח סס כ"ד .
ט סס כ"ה .
י סס כ"ו .
יא סס כ"ז .
יב סס כ"ח .

תרומת

ר"ע

האוכל

פחות

ד ז"ה הכלל ואל תתמה
 דליכ' לאתויי בזה הכלל
 דכי האי גונא' איתא נמי במסכ'
 מגילת פרק ד' משנה ב' ומפרשינן
 בגמרא דלסימן בעלמא וכו'
 ועוד תמצא בפרק ב' דמעשר שני
 ופרק ב' דסוכה ובפרק קמא
 דמגילה ובפרק ב' דשקלים
 ובפרק ב' דגיטין וריש פרק ג'
 דעדות ובפרק כ"ו דכלים וריש
 פרק קמא דאהלות :
 ה הרי' אנו חומרים לתוך
 של תרומה נפלה :
 אף על פי שלא רבו חולין על
 התרומה בד"א בזמן הזה שהוא
 מדבריה' אבל בתרומה של טורה
 עד שירבו חולין על התרומה :
 ועיין בטור יורה דעה ריש סימן
 קי"א : ועיין פרקה' משנה ז'
 (ועיין מ"ט במשנה ז' פרק ד')
 הרמב"ם פרק י"ג מהלכות
 תרומה : ועיין בגמרא פרק ח'
 דיבמות דף ס"ב :
 וחיובת בחלה : עיינמה
 שכתבתי בשם הר"ם
 במשנה ד' פרק קמא דחלה :
 אבל אחר את השניה פטור :
 וכא כל אחד לשאול
 על ע'א'ו וכו' אחר זה :
 [ירושלמי] וכדתנן במשנה ה' פ"ה
 דפסחות : וע"ש בפ"ה ר"ב :
 ז זרע את אחת מהן פטור
 [כתב הר"ב] שהזרע
 את התרומה וכו' כדתנן לקמן
 פרק ט' :
 עזרעו כלה : פירש הר"ב
 כגון חטים ושעורים
 שהם כשפירות וזרעים אותם
 בארץ יפסדו הזרעים ויחזור
 חוטין כמו עורקין (פירוש גידים) בארץ הרמב"ם :
 צפרק' משנה ו' לפי ששזורעים גרעינה של שום או של
 גורתה כמו שהוא נראה לעין קמח הרמב"ם :

א סס כ"ט
 ב מ"ט פ"ה
 פירוש הר"ב
 פוסק ד"ס
 ק"א ס"ט
 פ"ה מ"ט
 פ"ה תרומות
 פ"ה

תרומת חוצה לארץ : פירש הר"ב אע"פ שמדמעת
 וכו' וכן לר"ם בתרומות עכו"ם במשנה ט' פ"ג :
 מכזית : דכתיב (ויקרא כב) ואיש כי יאכל קדש
 בשגגה עד שיהא בו שיעור אגילה הרמב"ם :

בין קמחים : האוכל תרומת חוצה לארץ :
 והאוכל פחות מכזית תרומה : משלם את
 הקרן ואינו משלם את החומש והתשלומין
 חולין : אם רצה הכהן למחול מוחל : ד' ז"ה
 הכלל כל המשלם קרן וחומש : התשלומין
 תרומה : אם רצה הכהן למחול אינו מוחל :
 וכל המשלם את הקרן ואינו משלם את
 החומש התשלומין חולין : אם רצה הכהן
 למחול מוחל : ד' ז"ה שתי קופות אחת של
 הרומ' ואחת של חולין שנפלה סאה תרומ'
 לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזו מהן נפלה :
 הרי אני אומר לתוך של תרומה נפלה : אין
 ידוע איזו היא של תרומה : ואיזו היא של
 חולין : אבל אחת מהן פטור : והשניה נהג
 בה בתרומה וחיובת בחלה דברי ר' מאיר :
 ר' יוסי פוטר אבל אחר את השניה פטור :
 אבל אחד את שתיהן משלם בקמחה
 שבשתיהן : נ' נפלה אחת מהן לתוך החולין
 אינה מדמעת : והשניה נהג בה בתרומה
 וחיובת בחלה דברי ר' מאיר : ור' יוסי פוטר :
 נפלה שניה למקום אחר אינה מדמעת :
 נפלו שתיהן למקום אחד : מדמעות
 פקמחה שבשתיהן : ז זרע את אחת מהן
 פטור : והשניה נהג בה בתרומה וחיובת
 בחלה דברי ר' מאיר : ור' יוסי פוטר :
 זרע אחר את השניה פטור : זרע אחד את
 שתיהן בדבר שזרעו כלה מותר : ובדבר
 שאין זרעו כלה אסור :

פרק ח האשה שהיתה אוכלת בתרומ'
 באו ואמרו לה מת
 בעליך

תרומת חוצה לארץ : אף על פי שהיא מדמעת אין מוסיפי'
 חומש עליה : ה לתוך של תרומה נפלה ושל חולין מותרת :
 ודוקא בשתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה : תלינן
 תרומה לתוך תרומה נפלה שיש היתר לשתי הקופות : אבל
 אחת חולין ואחת טבל או מעשר
 ראשון וכיוצא בזה לא תלינן
 שנפלה התרומה לטבל כדי להתי'
 החולין מאחר שהטבל נדמע
 וגאסר : דמאי חזית לאסור קופה
 זו יותר מזו : וכן טמאה וטהורה
 תלינן בטמאה : או מדומעת
 ושאינה מדומעת תלינן כמדומעת
 כללא דמלתא כל היכא דאחת
 אינה מתקלקלת תלינן בה : אבל
 אחת מהן פטור : דמאי של חולין
 אכל : וחיובת בחלה : דספק
 חולין היא : ורבי יוסי פוטר :
 דכיון דלא ידיע הוה ליה כמדומע
 דפטור מן החלה והלכה כרבי
 יוסי בכל בני תלמידי רבי
 דמתניתין : אבל אדם אחר את
 השניה פטור : כקמחה שבמסין
 להקל : ז אינה מדמעת דשזא
 היינו אותה של חולין : ז זרע
 אחת מהן פטור : שהזרע את
 התרומה בשוגג כריך להסך את
 הקרקע ואם לא הסך הגדולים
 תרומה : והכא פטור דחולין
 הם : בדבר שזרעו כלה : כגון
 חטים ושעורים מותר לזרע דלין
 זו תרומה ודאי ומפנין לה כנדולי
 (מדומע דתנן לקמן בפרק ט'
 סין חולין : בדבר שאין זרעו
 כלה : כגון שום וצללים אסור
 ואף על גב דחשנינן ליה כמדומ'
 ולא בתרומה בדבר שאין זרעו
 כלה יש להחמיר טפי :

פרק ח אשה
 שנשואה לכהן : מת

שאיין זרעו כלה : פירש הר"ב ברעמורה כגון שום וצללים : והכי תנן
 בצפרק' משנה ו' לפי ששזורעים גרעינה של שום או של כלה יצמח מה שיצמח וקשאר הגרעינה שלימה בארץ לא תפסד
 גורתה כמו שהוא נראה לעין קמח הרמב"ם :

מת רבך וירשו בן בתו מישראל או בתו הכשואה לשרא שהוא
בן גרושה או בן חלוצה ופסול מלאכול בתרומה ר' אליעזר
מחייב קרן וחומש בכלהו ורבי יהושע פוטר בגמר מוקי
לה דוקא בלול בתרומת חוץ בערב פסח מפני שזמנו בהול

או גרשך וכן העבר שהיה אוכל בתרומה
ובאו ואמרו לו מת רבך או מכרך לשרא
או נתנך במתנה או עשאך בן חורין
וכן כהן שהיה אוכל בתרומה ונודע שהוא
בן גרושה או בן חלוצה רבי אליעזר מחייב
קרן וחומש ורבי יהושע פוטר היה עומד
ומקריב על גבי המזבח ונודע שהוא בן
גרושה או בן חלוצה רבי אליעזר אומר כל
הקרבנות שהקריב על גבי המזבח
פסולים ורבי יהושע מכשיר נודע שהוא
בעל מום עבודתו פסולה : ב וכלם
שהיתה תרומה בתוך פיהם רבי אליעזר
אומר יבלעו ורבי יהושע אומר יפלוטו
אמרו לו נטמאת ונטמאת תרומה ר' אליעזר
אומר יבלעו ורבי יהושע אומר יפלוטו
טמא הייתי וטמאת היתה תרומה או
נודע שהוא טמא ומעשר ראשון שלא
נטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא
נפדו או שטעם טעם פשפש לתוך פיו הרי
זה יפלוט : ג היה אוכל באשכול ונכנס מן
הגנה לחצר רבי אליעזר אומר יגמור ור'
יהושע אומר לא יגמור חשיב לילי שבת
(ס"א ר"ר) אליעזר אומר יגמור (ס"א ור"א)
ור' יהושע אומר לא

שהטעה דשוקה ועומד לבער
החמץ של תרומה והלכה כרבי
יהושע ור' יהושע מכשיר דתני
(דבר הל' ב"ר) ב"ר ה' חירו ופעל
ידיו מרצה חפ"י חלל שבו פעל
מוס עבודתו כסול' ח"ף לר' יהושע
דכתיב (במדבר כח) את דריתו
שלוס בן גרושה כסול' ח"ף כהוא
חסר והלכה כר' יהושע : ב
וכלם עבד ואשה שאכלו מתחל'
בהיתר בהא קאמר ר"א דיבלעו
אבל בן גרושה או בן חלוצה
דמעולם לא אכלו בהיתר מודה
רבי אליעזר דיפלוט מידו דהוה
אטמא היית או טמאה היתה
התרומה קודם שנתנה לתוך
פיו דמודה ר"א דיפלוט : או
שטעם טעם פשפש שרץ
שכשזולליו אותו ריחו מאוס
צויתר והוא מצוי בפותלים
ובמטות וקורין לו בערבי בק"י
וכלעז צוית' צ"א והלכה כר"י :
ג היה אוכל באשכול והיה אוכל
אשכול מגסן שבגינה והיה אוכל
והולך עד שנכנס לחצר והצר
קובעת למעשר ואפי' אכילת
עראי אסורה עד שיהרום
ויעשר ר' אליעזר אומר יגמור
לא שיאכל בחצרי אלא יצא חוץ

לוצר ויגמור לאכול האשכול בגינה : לא יגמור ואפי' בגי' עד
שיעשר : חשיכה לילי שבת והיה אוכל אכילת עראי ושבת
קובעת למעשר ואשילו עראי ל' יר' יגמור למולאי שבת
אבל בשבת עצמו מודה דאסור : לא

פרק ה אן גרשך בירושלמי פריך היכי דמי דליניש
מתגרשת עד שיבא גט לידה ואי דעבד
שליח לקבלה התנן בפרק התקבל אמרה התקבל לי גיטו
אסורה לאכול בתרומה מיד לרבי אליעזר חפ"י כי אמרה
התקבל במקום פלוני (כדתנן

א פסחים פ"ג
יבמות ל'
ב מ"י פ"ח
קדושין ס'
פסחים פ"ג
מכות י"א
פ"ח כ"א
ד"ס הלכ"א
ה"מ פ"ב י"ח
ו"ס הל"ג
ח"ג כ"ג
ט"ז כ"ג
מ"י פ"ד ס'
פסח פ"ג

במשנה ד' פרק ו' דגטין)
ומשני ולא מודה ר' אליעזר שאם
אמרה הבא לי גיטו ממקו' פלוני
שאוכלת בתרומה עד שתגיע
גט לאותו מקום אמר ר' חנינא
מכיון שאמרה ליה הבא לי גיטו
ממקום פלוני כמו שאמרה ליה
לא יבא גט אלא לעשרה ימים :
ומה שאכלה בהיתר אכלה :
ורבי יהושע פוטר כתב
הר"ב בגמרא מוקי לה
וכו' ביבמות פ"ד ח"ן דף ל"ד
ע"א ומ"ס מפני שזמנו בהול וכו'
שאנוסי הס ל' הפיר שהזכרתי :
ב רבי אליעזר אומר יבלעו
ויצטרפו לזה ושבטע
לשה שאכל אחר המיתה וגירושין
וישלם הכל בתוספת החומש
כמו שסב"ר אליעזר הרמב"ם :
נטמאת ונטמאת התרומה
בטומאה שאירעה
לאחר שהכניס התרומה בפיו
מיידי הר"ש :
או שטעם טעם פשפש
והכונה בזה שימלא בפיו
דבר שימנע אותו מלאכול מה
שהכניס בפיו מפני הטנוף
והמלאוהו הרמב"ם וקאשמעלן
בתרומה דלא חיישינן להפסד
תרומה וכל שכן חולין דפולט רש"י
בגדה פרק הרואה כחם
דף כ"ח עמוד ב' ועיין במשנה ד'
שהא דנקט פשפש דאלו
שרץ אחר מנא ידע אבל פשפש אמרו
שם בגמ' טעמו כריחו
וצרית כיומה לו שכל המוללו מריח
בו : ג לילי שבת
מלאתי בספר חכמת שלמה
במסכת סוכה פרק ב' שכתב
ההא וכן לילי אחרון של חג
בפרק לולב וערבה עכ"ל
ולי נראה שהכונה בלילי
כלומר כל לילות אבל הוא
דבוק ובכל מקום שתמצא
במשנה יתבאר כן במסכת שבת
ובגדרים וכן תמצא בברייתא
דפרק קמא דפסחים ובפרק
ו' דף ע"א אלא דבריש פסחים
איתא אור רב הוה אמר נהי ורב
יהודה אמר לילי [ושם הוא
(ס"א יחיד) מוכרח] לכך נראה
לי דלשון חכמים לחוד ולשון
תורה לחוד כדאיתא בריש פרק
ראשית הגז וכו' שם : רבי
אליעזר אומר יגמור ור' יהושע
אומר לא יגמור הכי גרסינן בס"א
וכן כתב רש"י בסוף פרק ד'
בז"ה דהכי גרסינן ר' אליעזר
אומר יגמור דסבירא ליה שבת
כמו בחצר ועיין עוד מה שכתבתי
שם בס"ד וכן נראה מלשון
הרמב"ם בחבורו סוף פ"ד מהלכות
מעשר אע"פ שבפירושו כתב
מאמר ר' יהושע יגמור ועכשיו
ראיתי בטקסא שבה לידו מאריך
ישראל כמו שתראה בפתיחתו
לסדר קדשים וכו' וטקסא היא
הוא כמו בחבורו : ה בכלים

ר"ל

שאינן צריך לשמרה ואף אסור לגרוס לה טומאה והלכה כרובן
גמולתו : ט בנת העליונה : מהו ששורפים : והתחונה
זור על פני הגת שהיו יורד לתוכו : טמאה : חולין טמאים יש
בה וראויין לו בימי טומאתו : או למי שאינו אוכל חולין בטרה

ט חבית ר"ל בחבית של תרומה : הרמב"ם :
יציל : ואל יקבלנה בכלים טמאים כדי להציל
החולין שלא יתערב בהן ויאסרו : רש"י :
י חבית של שמן שנשפכה : מה שפירש הר"ב דנשברה בנת
העליונה וכו' : דשמן ראוי להדליק

א פסחים יו
ב מנחות טו
ג סוטה ד
ד טעם הלכה ט
ה טעם הלכה ט
ו טעם הלכה ט
ז טעם הלכה ט
ח טעם הלכה ט
ט טעם הלכה ט
י טעם הלכה ט
יא טעם הלכה ט
יב טעם הלכה ט
יג טעם הלכה ט
יד טעם הלכה ט
טו טעם הלכה ט
טז טעם הלכה ט
יז טעם הלכה ט
יח טעם הלכה ט
יט טעם הלכה ט
כ טעם הלכה ט

ט חבית שנשברה בנת העליונה :
והתחונה טמאה מודה רבי אליעזר ורבי
יהושע שאם יכולים להציל ממנה רביעית
במהרה יציל ואם לאו ר' אליעזר אומר תרד
ותטמא ואל יטפאנה בידיו : י וכן חבית
של שמן שנשפכה מודה רבי אליעזר ורבי
יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית
במהרה יציל ואם לאו ר' אליעזר אומר תרד
ותבלע ואל יבלענה בידיו : יא (ס"א ועל)
על זו ועל זו א"ר יהושע לא זו היא תרומה
שאני מוזהר עליה מלטמאה אלא מלאכלה :
ובל טמאה כיצד היה עובר ממקום למקום
וכברות של תרומ' בידו אמר לו עכו"ם תן
לי אחת מהן ואתמאה ואם לא הרי אני
מטמאה את (ס"א כולן כולה ר' אובי' טמא
את (ס"א כולן) כלה ואל יתן לו אחת מהן
ויטמא : ר' יהושע אומר יניח לפניו אחת
מהן על הסלע : יב וכן גשים שאמרו להם
עכו"ם תנו לנו אחת מכם ונטמאה ואם לאו
הרי אנו מטמאים את כולכם וטמאו את כלן
ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל :

ואם תפול לתוכו התרומה : הוה
ליה מדומע טמא : ואף לכהן לא
חזיא : שאם יכולים להציל ממנה
רביעית : אם יכול לחזור אחר
כלים ולהציל ממנה רביעית בטרה
קודם שתרד כלה ותטמא : יציל :
יחזור אחר כלים ויציל ואעפ"י
שבחוד קד שיחזור אחר כלים
תרד מן התרומה לחולין שבחזו
ויפסדו החולין לא יטמ' התרומה
בידים להציל החולין כיון שיכול
להציל ממנה רביעית הלוג בטרה
שהוא דבר חשוב : ואם לאו שלא
ימא כל טהור : וסוף סוף כלה
לטומאה אלא כהא כליגי דר'
יהושע סבר וטמאה ביד להציל
את החולין כדקתני סיפא על זו
ועל זו אמר ר' יהושע וכו' : ורבי
אליעזר סבר אף ע"ג דסוף סוף
כלה לטומאה אלא לא יטמאה
ביד להציל החולין ואין הלכה
כרבי אליעזר : י וכן חבית של
שמן : טהורה שנשפכה וכלה
הולכת לאבוד : פליגי כדלעיל
ולכתי קתני גבי שמן שנשפכה ולא
נקט כמו גבי יין : משום דבחבית
של שמן (שנשברה) בנת העליונה
ובתחונה חולין טמאים : מודה
רבי אליעזר ורבי יהושע שאם
יכול להציל ממנה רביעית
בטרה יציל : ואם לאו תרד :
ואל יטמאה ביד : משום דשין
ראוי להדליק ולא חשו להפסד

ותבלעו שחלע ותשקע
בקרקע הרמב"ם :
יב יטמאו את כולן : פירש
הר"ב שאין דוחין
וכו' : עיין פ"ט בזה בסוף פר'
ו' דאילות :

פרק ט הזורע תרומ
עיון
בפירוש הר"ב במשנה דס"פ :
יופך מפורש במשנה ג' ס"ב
דכלאים : ד אמר

פרק ט הזורע תרומה שוגג יופך :
ומזיד יקיים : אם הביאת שלישי בין שוגג בין מזיד
יקיים : ובפשתן מזיד יופך : ב וחייבת בלקט ובשכחה ובפאה : ועניי
ישראל ועניי כהנים מלקטים : ועניי ישראל מוכרין את שלהם לכהנים
ברמי תרומה והדפסים שלהם : רבי מרפון אמר לא ילקטו אא עניי כהנים
שמא ישכחו ויתנו לתוך פיהם

מוטט : וביין נתי לא נחלקו אלא דוקא כהן בתחונה פחות ממאה חולין : שנעשין החולין כולן מדומע ואיכא הפסד אבל אי
איכא מאה חולין כולהו מודו דאל יטמאה ביד משום דליכא הפסד : יא על זו ועל זו : על זו שכולד לה ספק טומאה : ועל זו
שהולכת לאבוד : אמר רבי יהושע שאינו מוזהר על טומאתו ואותה שמוזהר עליה כל תמא כיצד היה עובר וכו' דקאמר רבי
יהושע יניח לפניו אחת על הסלע כדי שלא יגרוס טומאה לאחרות : ואף אותה אחת יניח על הסלע ולא יתננה בידו : שלא
יטמאה בידיהם והלכה כרבי יהושע : יב תנו לנו אחת מכם : שרונים לבא עליה באונס : יטמאו כלן : דאין דומים נפש מפני
נפש : וכהא מודו רבי אליעזר ורבי יהושע :

פרק ט הזורע תרומה שוגג יופך :
על השדה היה נראה כמאבד את התרומה :
ואם הביאה שלישי אפי' שוגג יקיים משום דאסור לאבד
את התרומה : ובפשתן מזיד יופך :
ואפילו הביאה שלישי כדי שלא יהנה בקמין ויחשוב שהזרע בלבד הוא דהוי תרומה
ואסור ועקר פשתן משום קמין הוא ולא משום זרע : ב בדמי תרומה : גידולי תרומה אסורים לזרים : לא ילקטו אלא עניי
כהנים : דחיישינן אדמלקטי

ואם הביאת שלישי בין שוגג בין מזיד
יקיים : ובפשתן מזיד יופך : ב וחייבת בלקט ובשכחה ובפאה : ועניי
ישראל ועניי כהנים מלקטים : ועניי ישראל מוכרין את שלהם לכהנים
ברמי תרומה והדפסים שלהם : רבי מרפון אמר לא ילקטו אא עניי כהנים
שמא ישכחו ויתנו לתוך פיהם

פרק ט הזורע תרומה שוגג יופך :
על השדה היה נראה כמאבד את התרומה :
ואם הביאה שלישי אפי' שוגג יקיים משום דאסור לאבד
את התרומה : ובפשתן מזיד יופך :
ואפילו הביאה שלישי כדי שלא יהנה בקמין ויחשוב שהזרע בלבד הוא דהוי תרומה
ואסור ועקר פשתן משום קמין הוא ולא משום זרע : ב בדמי תרומה : גידולי תרומה אסורים לזרים : לא ילקטו אלא עניי
כהנים : דחיישינן אדמלקטי

ב אמר ליה ר' עקיבא א"כוכו כתב הר"ב והלכה כר"ב עקיבא ולבאורה משמע דר"ע דעת שליטת דאף טמאים אסורים אבל הרמב"ם כתב בפירושו ג"כ הלכה כר"ע ובחבורו העתיק רישא דמתני' ויתקן לומר דס"ל דר"ע היינו ת"ק:

א מ"י טס
ב טס ט"ב
ג טס ט"ג
ד טס ט"ד
ה טס ט"ה
ו טס ט"ו
ז טס ט"ז
ח טס ט"ח
ט טס ט"ט
י טס כ'
יא טס כ"א
יב טס כ"ב
יג טס כ"ג
יד טס כ"ד
יז טס כ"ז
יח טס כ"ח
יט טס כ"ט
כ טס ל'
כא טס ל"א
כב טס ל"ב
כג טס ל"ג
כד טס ל"ד
כה טס ל"ה
כו טס ל"ו
כז טס ל"ז
כח טס ל"ח
כט טס ל"ט
ל טס מ'
לא טס מ"א
לב טס מ"ב
לג טס מ"ג
לד טס מ"ד
לה טס מ"ה
לו טס מ"ו
לז טס מ"ז
לח טס מ"ח
לט טס מ"ט
נ טס נ'
נא טס נ"א
נב טס נ"ב
נג טס נ"ג
נד טס נ"ד
נה טס נ"ה
נו טס נ"ו
נז טס נ"ז
נח טס נ"ח
נט טס נ"ט
ס טס ס'
סא טס ס"א
סב טס ס"ב
סג טס ס"ג
סד טס ס"ד
סה טס ס"ה
סו טס ס"ו
סז טס ס"ז
סח טס ס"ח
סט טס ס"ט
ע טס ע'
עא טס ע"א
עב טס ע"ב
עג טס ע"ג
עד טס ע"ד
עה טס ע"ה
עו טס ע"ו
עז טס ע"ז
עח טס ע"ח
עט טס ע"ט
פ טס פ'
פא טס פ"א
פב טס פ"ב
פג טס פ"ג
פד טס פ"ד
פה טס פ"ה
פו טס פ"ו
פז טס פ"ז
פח טס פ"ח
פט טס פ"ט
צ טס צ'
ца טס צ"א
צב טס צ"ב
צג טס צ"ג
צד טס צ"ד
צה טס צ"ה
צו טס צ"ו
צז טס צ"ז
צח טס צ"ח
צט טס צ"ט
ק טס ק'
קא טס ק"א
קב טס ק"ב
קג טס ק"ג
קד טס ק"ד
קה טס ק"ה
קו טס ק"ו
קז טס ק"ז
קח טס ק"ח
קט טס ק"ט
ר טס ר'
רא טס ר"א
רב טס ר"ב
רג טס ר"ג
רד טס ר"ד
רה טס ר"ה
רו טס ר"ו
רז טס ר"ז
רח טס ר"ח
רט טס ר"ט
ש טס ש'
שא טס ש"א
שב טס ש"ב
שג טס ש"ג
שד טס ש"ד
שה טס ש"ה
שו טס ש"ו
שז טס ש"ז
שח טס ש"ח
שט טס ש"ט
ת טס ת'
תא טס ת"א
תב טס ת"ב
תג טס ת"ג
תד טס ת"ד
תה טס ת"ה
תו טס ת"ו
תז טס ת"ז
תח טס ת"ח
תט טס ת"ט

אמר לו רבי עקיבא אסכן לא ילקטו אלא שהורים: ג' וחייבת במעשרות ובמעשר עני ועניי ישראל ועניי כהנים נוסלים ועניי ישראל כוונתן את שלהם לכהנים בדמי תרומה והדמים שלהם החובט משובח והדש ביצר יעשה תולדה כפיפות בצוארי בהמה ונותן לתוכן מאותו המין נמצא לאוזנים את הבהמה ולא מאכיל את התרומה: ד' גדולי תרומה תרומה ו' גדולי גדולין חולין א' אבל הטבל ומעשר ראשון וספחיו שביעית ותרומת חיצה לארץ והמדומע והבכורים גדוליהן חולין גדוליהן הקדש ומעשר שני חולין ופודה אותם בזמן זרעם: ה' מאה לגנה של תרומה ואחת של חולין כולן מותרין בדבר שזרעו בלה אבל בדבר שאין זרעו בלה אפי' מאה של חולין ואחד של תרומה כולן אסורין: ו' הטבל גדוליו מותרין בדבר

ליה שדי לפומי'ו: אם כן לא ילקטו אלא שהורים דהא כן טמא אסור בתרומה והלכה כר' עקיבא: ג' וחייבת במעשרות מעשר ראשון ושני והוא הדין בתרומה ובמעשר עני אם היא שנה שליטת או ששית של שמי' גדולי תרומ' חללו במקלו החוב' גדולי תרומ' חללו במקלו הרי זה משבח כדי שלא יטרף לחסו את הבהמה שדש בה כאמר להניחה לאכול בתרומה אם אינה פתחו של כהן: כפיפות סליו: מאיתו המין של חולין אם חטים חטים ואם שעורי' שעורי' נמצא לא זומם' כלומר אינו חוסס ונותן ואם לתוך פיה שהרי היא אוכלת מאותו המין וגוף מחכילה תרומה דמשל חולין שבכפיפה כהני' בלוארה היא ח' כלת: ד גדולי תרומה תרומה מדרבנן עבדורבנן קתתא משום תרומה טמאה ביד כהן כי היכי דלא לישיה לה לנביא עד זמן הורע כדי לזרעה ואתי בה לדי תקלה ומשו' הכי גזרו שהיו גדולי תרומה כתרומה: וגדולי גדולין חולין י' אם חזר זרע אותן גדולין גדוליהן חולין: הטבל גדוליו חולין משום דרובו חולין ומעשר ראשון נמי משום דרובו חולין: וספחיו שביעית לפי שאין מלויין ואינן נהגים בכל שנה: ותרומת חוצה לארץ נמי לפי שאינה מליצה: והמדומע שרובו חולין: ובכורים שאינן מלויין שאינן נהגים אלא בשבעת המינים: גדוליהן הקדש ומעשר שני חולין שאם זרע מהן ס' זה אחת והוסף כמה סאה חולין אף בדבר שאין זרעו בלה ופודה אותם בזמן זרעה' טודה כל האוצר בדמי אוקה סאה: ה' מאה לגנה של תרומה שדה שזרעה ערוגות ערוגות ויש בה מאה ערוגות של תרומה ואחת של חולין ולא ידע כי גדולין כונן הותרים קולא הוא שהקלו בגדולי תר דערוגה אחת של חולין מתרת ערוגות רבות בדבר שזרעו בלה אבל בדבר שאין זרעו בלה אחת שלת דומה אסרת זרעה של חולין לפי שאין הקרקע עולה בהמה ומאה: ו' הטבל גדוליו מותרים בה גלת עראי' כשחבל טבל שלא נגמרה מלחכתו: דבר

ועניי ישראל מוכרים וכו' וכך הלויס מוכרים לכהנים מעשר שלהן הרמב"ם: ד גדוליהן תרומה תרומה עיין במשנה ב' פ"ב דבכורים (וגם עיין במשנה ב' פ"ב דבכורים) אלו ז' תיבות שייכים בהם אבל המעשרות ואם נקובים על הגליון ובעתיק שלא במקומם ולא דק וכן תראה ריש פרקי דבברי הר"ב טעות כוה"ן ומ"ש שם: אבל הטבל עיין במשנה ו': והמעשר ראשון שלא נטלה תרומתו הר"ש: והבשר מע' עיין סוף פרק ז': והבכורים גדוליהן חולין עיין במשנה ב' פ"ב דבכורים ומתני' דהבא בזרע סוף לירושלמי: וכן לענין מעשר שני והני מוקים לה בירוש': ה' לגנה פירש הר"ב ערוגה וכו' בפיר' שהי' כדתי' ומוס' ל' לזון כסלי לניח בדרכות ע"כ: והוא סס פ"ה ריש דף ו' והגירסא' סס לאוגיא ופירש' וזה סכו' כי כסלא לאוגיא בשין תלמיס התקופים את הערוגה כדאמרינן בריס דנריס שבי' תלמיס נראה שהיא שרשית ובכרבות היא משמט: כולן אסורים פי' הר"ב לפי שאין הקרקע עולה בה' חוס זמא: י' כיב הרמב"ם טעמא לפי שהתרומה מופרשת היא ולא נתרבה בחולין ע"כ ולא דמי למשנה י' דפרק ד' דהתם בתלמיס גרמיין הן להפערב ועיין לעיל פרק ד' משנה ח': ו' הטבל גדוליו מותרין לשון הר"ב באכילת

וקמיה ל' שאין הל' דום שייס שבמשתמי' נראה שהיא שרשית ובכרבות היא משמט: כולן אסורים פי' הר"ב לפי שאין הקרקע עולה בה' חוס זמא: י' כיב הרמב"ם טעמא לפי שהתרומה מופרשת היא ולא נתרבה בחולין ע"כ ולא דמי למשנה י' דפרק ד' דהתם בתלמיס גרמיין הן להפערב ועיין לעיל פרק ד' משנה ח': ו' הטבל גדוליו מותרין לשון הר"ב באכילת עראי

בדבר שרעו כלה • הכתא מפרש תנא לתלמידי דתנן לעיל
 הטבל גדוליו מו"ן לא הו"ה אלא בדבר שרעו כלה • אבל
 בדבר שאין זרעו כלה אפילו גדוליו גדוליו אסורים באכילת
 עראי • ה"ט כשעורה • הלומר השוט חסוק זרעו כלה כמו
 השעורה וקט שעררה לפי שאין
 בתבואה דבר שיהיה זרעו כלה
 ונאכל מהרה כמו השעורה •
 פירוש אחר כשום שהוא גדול
 כשעורה אין זרעו כלה אבל
 פחות מכשעורה זרעו כלה ואין
 הלכה כרבי יהודה • ז' המגנש •
 תולש עשבים רעים הגדלים
 בתוך התבואה והירקות •
 בהסוות • כגון הסוס והלוג
 והצללים והכרתי • כל אלו
 נקראים חסיות • אף על פי
 שפירותיו של עכו"ם טבל דסבר
 האי תנא אין קנין לעכו"ם
 בארץ ישראל להפקיע מן המעשר
 וגדולי טבל טבל בדבר שאין
 זרעו כלה • אפילו הכי אוכל מהן
 עראי • שתילי תרומ' • כגון שתילי
 כרוב ותרדן שנטמאו • ושתלן

טירו מלטמא • דכיון שנתחברו לקרקע נתבטלו מתורת
 אוכל • ואם תאמר כיון דעיקר גזירה גדולי תרומה כתרומה
 אינה אלא משום תרומה טמאה ביד כהן דלמא משהי לה גביה
 ואחי לודי תקלה אחתי כיון דטהרו משהי לה גביה • ויש
 לומר דתרומה נמכרת בזול הרבה לפי שאינה ראויה אלא
 לכהנים טהורים ואם נטמאת טעונה שרפה • הלכך אפילו אם
 היו נותנים לכהן תרומה כדי לזרעה לא היה (צ"ל מפסיד)
 מבטל שדה • אבל אם היו הגדולים חולין היה משהי
 תרומה טמאה כדי לזרעה • ואסורים לאכול • מעלה בעלמא
 היא • עד שיגום האוכל • יחוקך כל הראוי לאכילה ומה
 שיגדל אחר כך יהא מותר • עד שיגום וישנה • שיחוקך מה
 שגדל גם בפעם השני • וזה שיגדל משני ואילך יהיה מותר
 ואין הלכה כרבי יהודה •

פרק י בצל שנתנו לתוך עדשים של חולין וה"ה
 צלל של תרומה שנתנו לתוך עדשים •

[טענות המעתיק יש כאן וכו']
בצל שנתנו לתוך עדשים • צלל של תרומה שנתנו לתוך
 עדשים של חולין [וה"ה לצלל של חולין וכו'] והוא
 הדין לצלל של חולין שנתנו לתוך עדשים של תרומה • וגיירי
 כגון שנתנו בעדשים אחר בשולו ונאפו ממנו מימיו • שאז אין
 הצלל כשהוא שלם פולט בעדשים ולא בולע מהם אבל אם
 נתבטל הצלל בעדשים פשיטא דיהיב ובלע טעמא • אף
 כשהוא שלם • בנותן טעם • דטעים להו כהן שמומר
 בחולין ובתרומה אי אית בהו טעמא דתרומה הכל אסור
 לזרים • ואי לא הכל חולין כשהיה • ושאר כל תבשיל • כגון שום
 וקפלוט וכו' וצ"ל כהן • תמיר בצחניה • אם נתן צלל של תרומה
 בצחניה שם דביה קפלוט וכו' וצ"ל כהן • תמיר בצחניה •

עראי • כשאכל טבל שלא נגמרה מלאכתו ור"ל דדוקא כשאכל
 אחר גדולין קודם שנגמרה מלאכתו • ופירוש נגמרה מלאכתו
 היינו למעשרות וכו' שפנינו זמן של כל פירי ופירי • בפרק
 קנא דמעשרות ממסכה ה' ולהלן • וז"ל הר"ן בסוף פרק ז'

דנדר' • שכל גדוליו מותרין בדב' •
 שזרעו כלה • טבל שהוקבע
 למעשר כגון שנתמרה בכרי
 אסור לאכול ממנו עראי • אם
 זרעו גדוליו מותרין לאכול ממנו
 עראי • כל זמן שלא הוקבעו
 למעשר • אבל דבר שאין זרעו
 פלג • גדוליו גדולין אסורין
 לאכול מהן עראי אפילו קודם
 אותו מירוח • מפני אותו טבל
 שנתמרה כגון • המעורב בהן •
 ע"כ •

פרק י בצל שנתנו בתוך עדשים •
 אם שלם מותר • ואם
 חתכו בנותן טעם • ושאר כל התבשיל
 בין שלם בין מחותך בנותן טעם • רבי
 יהודה מתיר • בצחנה

הר"ב והוא מהרמב"ם נ"ח הגירסא • אבל לפירוש השני
 והוא מהר"ש נראה שהגירסא כשעורה • וכן נראה שהיא
 גירסת הר"ב • וכך היא הגרסא במשנה של פירוש שהזכרתי •
 ז' אע"פ שפירותיו טבל אוכל וכו' • ל' הר"ש וכמ"ד במנחות
 בפרק רבי ישמעאל [דף ס"ז •] מרוח העכו"ם
 פוטר • וכותיה פסק הרמב"ם בפרק קמא מה"ט • ולא
 מחייב אלא משום בעלי כיסין • באכילת עראי לא גזור •
 ואפי' גזור • כיון דשתלה פקע לה טבלה מינה כדאמרי' במנחות
 פרק ר' ישמעאל [דף ע' •] גבי שבלת שמרחה ושתלה •
 ואפילו למ"ד כיון שמרחה טבלה לה וכו' קרא עליה קס
 קדשה לה הני מילי במרוח ישראל דחייב מדאורייתא ל' הר"ש •
 וכותיה פסק הרמב"ם בס"ק מהלכות תרומה •
 טהרו מלטמא • כתב הר"ב וא"ת כיון דעקר גזירה ט'
 וי"ל דתרומה נמכרת בזול כו' • וכ"כ הר"ש והם
 דברי המוספות בפרק כל שעה דף ל"ד ע"א • ומיהו אופא
 למימר שלא הותרו לתוך כך אלא לרבה דמפרש ואסורים
 לאכול לזרים • אבל למסקנא דמעלה בעלמא הוא ואף לכהנים
 אסורים לאכל • וכן מפרש הר"ש והר"ב למתניתין אין כאן
 קושיא כלל • דכיון שאסיר לאכול עד שיגום • ודאי דלא
 משהי ליה •

פרק י לתוך עדשים • הגהתי בפירוש הר"ב של
 חולין שכן הוא בפירוש הר"ש •
 צחנה

אם נתן צלל של תרומה
 בצחנה שם דביה קפלוט וכו' וצ"ל כהן • תמיר בצחניה •
 כ"ד 24 ובלבד

ה"ה פסיק ל' •
 חיי' פ"ה ס"ט
 הלכה כ' •
 כ"ה הלכה כ' •
 הלכה כ' •

זוים של יהודה . שם חמש סלעים של גליל . וכל השאר יור
דג טהור . שניצא יור של דג . ומ"א אחד מהסע מאות וס"ו
של דג טהור אסור . ואם היה כזיר של דג טמא פחות מכן
מותר . ר' יהודה אומר רביעית לסאתים . כשיהיה רביעית

ח אם יש בו משקל עשרה זוז וכו' . פירש הר"ב שהיא
אחד מתק"ס . ובירושלמי מפרש כיצד כ"ד כ"ה
עבדה כ"ד לוגים . ולוג ב' ליטרא . וליטרא מאה זוז . נמצא
דסאתים עולים לז' מאות זוז . ול' מאות הם י' פעמים ט'

א חולין כסופים
ב פ"ג כ"ג
ג בעדות פ"ג
ד ח"י פ"ג
ה ה"כ טו"ט
ו י"ד ס"ט
ז י"ג ס"ח
ח י"ב ס"ז
ט י"א ס"ו
י י"ז ס"ג
יא י"ח ס"ב
יב י"ט ס"א
יג י"ז ס"ג
יד י"ח ס"ב
טו י"ט ס"א
טז י"ז ס"ג
יז י"ח ס"ב
יח י"ט ס"א
יט י"ז ס"ג
כ י"ח ס"ב

לוג של זיר טמא בתוך סאתים
של טהור אסור הכל . פחות מ'
מותר . וסעור זה הוא קרוב
למאתים . ואף על גב דרבי
יהודה סבר מין במינו לא בטיל
שאני זיר דזעה בעלמא הוא
ואין איסורו אלא מדרבנן . לכך
אמר רבי יהודה דבטל בקרוב
למאתים . ורבי יוסי אומר .
דבטל ב' ויהלכתא דזיר בטל
ביותר מחלף אם יש יותר מחלף
מדג טהור ואחד מדג טמא הכל
מותר . ואם לאו הכל אסור .
ט לא פסלו את זירין . דהקלו
בזיר של חגבים טמאים שאינו
אוסר מפני שאין להם דם ואינו

אם יש בו משקל עשרה זוז ביהודה שהן
חמיש סלעים בגליל . דג טמא . צירו אסור .
רבי יהודה אומר רביעית בסאתים . ורבי
יוסי אומר אחד מששה עשר בו .
ח חגבים טמאים שנכבשו עם חגבים
טהורים לא פסלו את צירם . העיד רבי
צדוק על ציר חגבים טמאים שהוא טהור .
יד כל הנכבשים זה עם זה מותרים . אלא
עם החכית . חסית של חולין . עם
חסית של תרומה . ירק של חולין . עם
חסית של תרומה אסור . אבל חסית של
חולין עם ירק של תרומה

אלא לחלוטית בעלמא . שהוא טהור . לא מצעיא דאינו
אוסר את תערובתו אלא הוא עצמו טהור . והלכה כעדותו
של רבי צדוק . כל הנכבשים זה עם זה . ירקות חולין
שנכבשו עם ירקות של תרומה אין החרומה אוסרת את
החולין . חוץ מן החסית . שום ולוף וכלל וכרתי קרויים
חסית דאגב חורסייהו יהבי טעמא בכל מידי דנכבשין עמהן .
וכשהן של תרומה . אוסרים בין ירק בין חסית של חולין .
וש אר ירקות של תרומה אינן אוסרים כשהן נכבשים . אבל
מבוסלים או נשלקים אוסרים

שמשקל יהודה ככד
כפלים משל גליל כדתנו בסוף
פרק ה' דתפוחות . נמצא עשר'
זוז ביהודה הם עשרים זוז
בגליל . והם חמש סלעים ד'
זוז הסלע :

רביעית לפאתים . פירש הר"ב
שהוא קרוב למאתים
וה' לרש"י בפרק גיד הנשה דף
ל"ט ע"ב סאתים . הוון מאתן
רביעית נכי תמי . קב ד'
לוגין . ולוג ד' רביעיות . ששה עשר לקב . וסאה ו' קבין
לששה קבין מ"ח רביעיות . וכן ד' זימנין . ומ"ש הר"ב
ואף על גב דרבי יהודה סבר מין במינו לא בטיל במשנה ו'
פרק ח' דזבחים :

ורבי יוסי אומר אחד מששה עשר בו . וכתב רש"ל
בספר ים של שלמה פרק גיד הנשה (וכו') סימן
מ"ח דל"ל טעמו מדתנה קמא בעי תק"ס והוא שעור ששה
עשר פעם ס' . וכהאי גוונא כתב המ"מ אלמא ששעור
ששה עשר היה מצוי בשעורי החכמים לחומרא . והוא הדין
לקולא . ע"כ . ואכתי קשיא לי דערבך ערבא צריך . דמה

טעם יש בשעור ששה עשר . ובספר תורת האדם כלל מ"א דין א' הארכת קלת .
ט טהור . לשון הר"ש בירושלמי מהו טהור מלהכשיר . הא ליטמא כל שהוא מטמא . ע"כ . ובמשנ"ב פרק ז'
דעדות נשנית עוד משנה זו . ושם פירש הרמב"ם שאינו אסור ואינו מכשיר . ובפרק ג' מהלכות מאכלות
לסירות כתב זיר חגבים טמאים מותר מפני שאין בהן לחלוטית . וכתב עליו הראב"ד בירושלמי שאינו מכשיר . ע"כ .
ובפרק ט"ז מהלכות טומאת אוכלין כתב הרמב"ם אינו מכשיר אבל מטמא . והשיג הראב"ד דאף אינו מטמא . ועיין בפרוש
הראב"ד בסוף מסכת עדיות :

כל הנכבשים זה עם זה מותרים אלא עם החסית . ומתהיב לי דבסוף פרק ז' דשביעית תנן ורד חדש שכבשו בשמן יסן וכו'
שמעינן מינה דכבוש אסור . ומו תנן התם בפ"ק ט' משנה ה' הכובש שלשה כבשים וכו' שמעינן נמי מינה דכבישה
אוסרת . ומצאתי להר"ש לעיל משנה ה' שכתב וז"ל לקמן אמתניתין דחגבים טמאים שנכבשו . גרסינן בירושלמי אמר רבי יוחנן
לית כאן נכבשים אלא נשלקין . דכבוש הרי הוא כרותח . משמע דאכולה מתניתין קאי דכל היכא דתנן כבושה . תנינן שלוקה .
בתקומה וצריך לומר דשלוך פחות מבשול . אף על גב דנקט בסוף בהמה המקשה עור חמור ששלקו (לאו) משום דאין מהרכך
בבשול דהרבה בבשול טפי משליקה ומתרכך יותר . ומיהו בפרק כל הבשר משמע בהדיא דשליקה טפי מבשול גבי כבד אוכר'
ואינה נאסרת . לפיג עליה רבי ישתעאל בנו של ר"י בן ברקא ואמר שליקה אוסרת ונאסרת . עכ"ל . ולפי זה משניות דהכ"ק ימי
בקושא . ומיהו ממתן בריש פרק ד' דמעשרות השולק ולא תני המבשל . משמע משום שהוא רבותא . ופני השולק אף על פי שהו'
פחות מבשול . וצריך לי עיון . גם יש לי תמיהות גדולות על השני סוגיות דבבלי בפרק גיד הנשה דף צ"ו דאמר שמואל כבוש הרי
הוא כמבשל . ובפרק כל הבשר איתא נמי להא דשמואל ברק ק"א . ופליג התם בבין אמר רבי יוחנן דכבוש אינו כמבשל . ואמאי
לא מיתני משניות הללו לשיעורא לרבי יוחנן ולציובתא לשמואל . ותו משניות דשביעית פיוכתא לר' וביעטא לשמואל
וקו רבי יוחנן בירושלמי דמגיה נשלקים במקום נכבשים במשניו דתרומו' דכבוש הרי הוא כרותח . הוא דלא כבבלי דרבין
אמר רבי יוחנן כבוש

א"ע)

כמוני פעמים. כפי הנהגה בהורות שמים שלו שלא
בדקדוק וחוזר ומוסיף עליהם: אבל חכמים בדקדוק מנו
שנעה משקים שאלו בלבד טמאים וטמאים ומכשירים
הורעים לקבל טומאה ואין להוסיף עליהם. ושנעה משקין
שמיני חכמים הם מים טל יין.

כמוני פעמים. אלא אמרו שבעה משקין
טמאים. ושאר כל המשקין טהורים:
ג' אין עושין תמרים דבש. ולא מפותים
יין. ולא כתוניות חומין. ושאר כל הפירו'
אין משנין אותם מברייתין בתרומ' ובמעש'
שני. לא זיתים וענבים בלבד. אין סופגין
הארבעים משום ערלה. אלא על היוצא מן
הזיתים. ומן הענבים. ואין מביאין בכורים
משקין. לא היוצא מן הזיתים. ומן הענבים.
ואינו מטמא משום משקה אלא היוצא מן
הזיתים ומן הענבים. ואין מקריבין על גבי
המזבח אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים.
ד' עוקצי תאנים וגרוגרות (ס"א הכליסין)
והכליכים והחרובין של תרומה אסורים
לזרים: ה' גרעיני תרומה בזמן שהיא
מבנסן אסורות. יואם השליכן מותרות.
וכן עצמות הקדשים. בזמן שהוא מבנסן
אסורין. ואם השליכן מותרין. המורסן
מותר סובין. של חדשות אסורות. ועל
ישנות מותרות. וגוהג בתרומה. כדרך
שהיא גוהג בחולין. המסלת קב או קבין
לסאה. לא יאבד את השאר. אלא יניחנו
במקום המוצנע: ו' מגורה שפנה ממנה
חטי תרומה. אין מחייבין אותו להיות
ישב ומלקט אחת אחת. אלא מכבד
בדרבו ונותן לתוכה חילין

שמן דבש דבורים חלב דס.
וכלנה כרבי יהושע: ג אין
עושין תמרים דבש. אם הם של
תרומה. או של מצער שני.
שפתאים חלב. והדבש
משקה ואין מחזירים האוכל
משקה. אלא בזיתים וענבים
בלבד. בפירוש אמרה תורה
בהם (בשרבד י"ח) כל חלב
יזהרוכל חלב תירוש: אין
סופגין אף הארבעים משום
ערלה. פירות של ערלה שסזטן
והוציא מהן משקה אין לוקה מן
התורה השותה אותו משקה לא
בזיתים וענבים בלבד: ואין
מביאים בכורים משקין: דכתיב
(דברים כ"ו) את ראשית פרי
האדמה. פרי אתה מביא ואין
אתה מביא משקה: אלא היוצא
מן הזיתים ומן הענבים. דגמר
בכורים מתרומה: ואין
מקריבים על גבי המזבח. אלא
שמן למנחות ויין לכסכים:
ד עוקצי תאנים. שבהם תאנים
מחזורים לאילן הכליסין.
רמז"ס פירש שהם מין מחיני
התאנים: ה גרעיני תרומה.
גרעינים שמתאלו בתוך פירו
של תרומה כשהספקן אוכלס: בזמן
שהכין מכניסן ודעתו עליהם
ולא הפקין אסורים. וכגון

כמוני פעמים. מוסב על חכמים לפיכך אמר מוני לשון
רבים. והכי אסברה לה הר"ש בלשון רבים.
והר"ב כמסך בפירושו אחר לשון הרמז"ס לאסברה לה בלשון
יחיד ועס פעם ארמית כתרגום ירושלמי אשר ירקת
די יפסס.

שבעה משקין עיין בפירוש
הר"ב משנ ד' בפרק
במרא דמכשירין:
ושאר כל המשקין טהורים
עיין בפירוש הר"ב
במשנה ז' פ' אחרון דמקואות:
ג אין עושין תמרים דבש וכו'
משום דמחיני איצטריך
למחניניהו: הר"ש:
אין סופגים וכו'. הך וההיא
דבכורים מוקי לה בפרק
העור והרוטב דף ק"ד כרבי
יהושע. (ובפירוש שהזכרתי
כתב בן על אהל שאר פירות
וכו') ומלת סופגים מסור'
באשנה ה' פ"ו דזבחים:
ואין מביאין בכורים. עיין
בסוף מסכת חלה:
ואינו מטמא משום משקה.
משקים היוצאים מן
הפירות. רמז"ס:
ד עוקצי תאנים וכו'.
בירושלמי
זעירא בשם רבי אליעזר אומר
מתניא במובלעים באוכל. כן
כתב הר"ש. והרמז"ס בפרק
י"א כתב אע"פ שאין בהן אוכל.
והב"י סין כתב הר"ב פירוש
הרמז"ס כו' ולא
פירש בן הר"ב בסוף פרק קמא
דעוקצין וע"ש:

ה וכן עצמות הקדשים. כתב הר"ב כגון ראשי כנפים
ורסזוסים דתין במשנה י' פרק ז' דפסחים ועס
פירש הר"ב: מורסן פירש הר"ב סובין הגסים. וכן פירש
במשנה ו' פ"ב דחלה. ובסוף פ"ו דשבת מפרש ג"כ בפירש"י:
ו אלא מכבד כדרכו וכו'. דכיון שמכבד כדרכו
לא מטרחינן ליה טעי הואיל ואינו מתכוין
לבעול. פי' שהזכרתי. וכן פירש הר"ש במשנה ח' ועיין
עוד ת"ש שם בשם הפירוש

שהם רכין וראוין לאכילה כגון גרעיני התפוחים והתבשילין.
והא' סיס' או שנשאר בהם לחלוהית שגבי אדם ואנשים
אוחן כגון גרעיני התמרים וכיוצא בהם. אבל אינם
ראויים כלל. אפילו הכהן מכניסן. הרי אלו מותרים:
עצמות הקדשים. בעצמת הראוין קנת לאכילה מיירי כגון
ראשי כנפים והסחוסין. המורסן של תרומה וכן סובין
הגסין מותר לזרים: סובין. של חטין חדשות של תרומה
אסורים לזרים. לפי שהחדשות כן לחות. ואינם נטמאים
היטב. ונשאר קמח הרבה מעורב בסובין. ושל ישנות של חטין

ישנות שהן יבשות ונטמאות היטב מותרות שאין קמח מעורב בהן כלל ועד ליום נקראים חדשות יזנוג בתרומ'. בהולאת הסובין
והמורסן כדרך שנוהג בחולין ואין כאן משו' מאבד תרומ' כשמסליך מה שאינו ראוי לאכילה: המסלת שקולט את הסולת כדי לעשות
פת נקיה ביותר ולא בירר מסאה אחת שהיא ששה קבין אלא קב או קבין לא יסליך את השאר שהרי הוא ראוי לאכילה. ונמנע
מאבד את התרומ': מגור' אלו' שאוגרי' תבוא' לתוכו: מכת' בדרבו. כדרך שרגילי' לכב' האוגרו' בעת שמכניס אומס

ת"י פ"ט ס"ב
עולות פולין
ג'
ת"י פ"ט ס"ב
תרומות ה"ב
י"ט ס"ה
א ר הל' ג'
ג' מ"ה פ"ג ס"ה
ג' ופ' ס"ה
ד פסחים כ"ד
טל וקבא י"ע
ס' מאלות
ס' תרות ה"ג
ה' מולין ס"ח
פ"ב ס"ה ספרות
ה'
י' מ"ה פ"א ס"ה
י"א מ"ה פ"א ס"ה
י"ב ת"י פ"א ס"ה
י"ג חס' הלכה י"א
י"ד חס' הלכה י"ב
י"ה חס' הלכה י"ג
י"ז חס' הלכה י"ד

הפירוש הנזכר: ה נותן לתוכה חולין. אף כי עדין יש טעם של תרומה אין לחוש הואיל ואין מחכיין לבטל מהני שכיבוי משמע דבר שאינו נחשב בעיני המהבטל ושלין כוונתו לבטל לכתלה (מותר) (אף בתוספתא היתר) עד כאן לשון פירוש שהזכרתי:

אומן: זימטח. מאסף את השמן בטפה שלו כלומר מקחו באצבעותיו: ה המערה יין או שמן של תרומה מכל לכה ואחר שצירף כל מה שנתנו נטפו ממנו שלש טפין. טפה אחר טפה. כדרך הכלים לאחר שצירו כל מה שנתנו: נותן לתוכה חולין וא"ל לקחה

יש קודם שית החולין לרובה: הריבוי הטעם א"ת על לדה לצדית שכיבוי זה תרומה אחר שצירף כל מה שנתנו ומינה היין או השמן שה"ו זה ור"ה כגום בטובה כרו זו תרומה ולא אמרין חולין הן הואיל ועיריה כל מה שנתנו ונטפו ממנה שלש טפין: בתרומ' מעשר של דמאי. שהמסר שלו. ונתן תרומת מעשר לכהן. ואם יש בידו א' משמל' ששמינית הלוג צריך להוליכה לכהן. אבל שחוק לא. הני מילי בטמא. אבל בטהור אפי' כל שהוא צריך לחזור בדמאי. אבל בודאי בין מעט יבין טהור. בין רב בין מעט יבין לחזור אחר כהן: ב' כרשיני תרומה. עקרה למאכל אדם. ה"ו דאי עקרה למאכל אדם ה"ו אסור להאכילן לבהמה ומכל מקום חזו קת' למאכל אדם. דאי לאו כו' חזו כלל לאדם. לא היו מפרישים עליהם תרומות ומעשרות. דמידי דלא חזו לאדם אין מפרישין עליו תרומות ומעשרות. מאכילין אותן כהנים לבהמתן: מאכילה כרשיני תרומה. הואיל וגוף הבהמה לכהן אף על פי שמוכותה על ישראל. ואין כאן משום גזל. שאם היה רוצה היה נותן התרומה לבטל הפרה. ואין סהדי דניחא ליה לבטל הפרה שיתן לה כרשיני תרומה כדי שאכילנה בריח. והוי כאלו זכה בהן כהן. והוא מאכילן לבהמתו: לא יאכילנה כרשיני תרומה. כיון שגוף הפרה לישראל. דכתיב (ויקרא כ"ב) וכהן כי יקנה נפש קנין כספו. ונפש אפילו נפש בהמה בשמעת. ואמר רחמנא קנין כספו דכהן ליכול בתרומה. קנין כספו של ישראל לא ליכול בתרומה: ישראל ששם פרה מכהן. שקבל פרה מכהן בשומא. כפי מה שהיא שוב עכשו כך וכך דמיוס. ויעפל בה ישראל לפטמה. ומה שישיב על השומא יחלקו הריח ציניהם: לא יאכילנה כרשיני תרומה. שכיון שקבלה ישראל בשומתה כפי מה שהיא שיה' נעשית פיתו של ישראל ולינה אוכלת בתרומה: וכהן שקבל פרתו של ישראל. בשומא בדרך זו. מאכילה כרשיני תרומה מפני שהיא נעשית פרתו של כהן משעה שקבל עליו בשומא: ישמן שרפ' שמן תרומ' שנטמ' ואמאי. קרי ליה שמן שרפ' הואיל ולשרפה עומד. ברשות

חולין: ז' וכן חבית של שמן שנשפכה אין מחייבין אותו להיות יושב ומטפח. אלא נוהג בה כדרך שהוא נוהג בחורין: ה' המערה ככר לכר ונוטף שלש טפיים נותן לתוכה חולין. הריבוי ומינה הרי זו תרומה. וכמה תהא בתרומת מעשר של דמאי ויוליכנה לכהן. אדוד משמנה לשמינית: ט' כרשיני תרומה מאכילין אותם לבהמה ולהיהוילתרגולי ישראל שישכר פרה מכהן מאכיל' כרשיני תרומה. וכהן שישכר פרה מישראל אע"פי שמונותיה עליו. לא יאכילנה כרשיני תרומה. ישראל יששם פרה מכהן לא יאכילנה כרשיני תרומה. וכהן שיששם פרה מישראל מאכיל' כרשיני תרומה: י' מדליקין שמן שרפה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובמבואות

הריבוי פירש הר"ב הטעם. תרגום הטי נא כדך (בראשית כ"ד) ארטיני כען ומיירי שעדיין לא נתן בתוכה חולין אלא דהוא אמינא שכן חולין מפני שהסוה דעתו מהן. הרמב"ם. ועיין מ"ס במשנה ח' פרק ה' דבבא בתרא. (הריבוי כח הרמב"ם ואם הניח הכד ולא נתן בו חולין אחר שצירף אותו והטוה על גדו ונתמנה ונתכנס בו שום שארית הקיפו תרומה ולא נאמר כיון שצירף ממנו כל מה שיש בו טפה אחר טפה שלש טפין: כל מה שנמלא בו אחר כך חולין. לפי שהסוה דעתו ממנו עכ"ל: ומהו הדין פירוש הר"ב על כהן כי דבריו לקוחים מדברי הרמב"ם): וכמה טהא בתרומת מעשר. כתב הרמב"ם וזכר בכלן זה הדין לפי שקדם לו הדבר בעשורין הקטנים מן התרומה שאין ראוי לחוש בהן מפני מיעוטן כמו הגרורים שנשארו באוור (של חלומית שנשארה בכד וגם כן זכר שער תרומת מעשר (של דמאי) שאין אדם חייב לטרוח ולהוליכה לכהן מפני מיעוטה: ויוליכנה לכהן. כלומר שאינו ראוי להניחה במקום הסקר אבל לא שמתחייב הוא להביא אל הכהן. דהא פסק הרמב"ם מההיא דסוף פרק הזרוע דחולין דאין ישראל חייבים להטפל ולהביא מן הגורן לעיר וכו'. בפרק י"ב סימניו' ומשנתנו פסק בפרק ג' סימן ט"ז: אחר משמנה לשמינית. והוא הקרטוב ודרכן להפליג במדה זו מפני קטנותה. שכן אמרו אפילו חסר קרטוב. בפרג' דמקואות ופרק י"ב דמכחות: ט' ישראל ששם פרה. דשמין פרה וחזור וכל דבר שעושה ואוגל' כדתן במשנה ה' סרק' דבבא מליעא: יששם צי"ן ימנית. ועיין מה שכתבתי במשנה ה' פרק י"א דכתובות: י' מדליקין שמן שרפה. עיין בפירוש הרב ברטנורה דסוף תמורה ומה שכתבתי שם: ועל

א מ"ה
ב ט"ס א"ת ט'
ג כ"ג
ד ט"ס פ"ג ה"כ
ה ט'
ו ריבוי מ"ה
ז ה"כ
ח ט"ס
ט מ"ה
י ת"ת פ"א ט'
יא ת"ת פ"א ט'

ברשות כהן היינו כשיש סם כהן דבר לאחד כד למאה : מדליק
ברשותה כשהיא סם : מדליקין בבית המטבח מתוך שעומדים
בבגדים נקיים אין רגילין לטלטל כרות של שמן ממקומן שמה
יטנפו את בגדיהם הלכך ליכא למיחס שמה יטלטלו הכר ממקו

ועל גבי החולין ברשות כהן . מפרש בירו' ללא קאי ברשות
כהן אלא החולין הא קמייתא אפי' שלא ברשות כהן .
הר"ש . וכן פירש הרמב"ם בפרק י"א : רבי שמעון מקיר כתב
הר"ב והלכה כר"ש . וכן כתב הרמב"ם בפירושו . וכן בחבורו

ובמבואות האפלין . ועל גבי החולין ברשו'
כהן . בת ישרא שנשאת לכהן והיא למורה
אצל אביהאביה מדליק ברשותה ימדליקין
בבית המשתה אבל לא בבית האבל דכרי
ר' יהודה ורבי יוסי אומר בבית האבל אבל
לא בבית המשתה . רבי מאיר איסר כאן
וכאן רבי שמעון מתיר כאן וכאן :

פליק מסכת תרומות

במקום ר' יהודה ליחא עכ"ל . דר"מור' יהודה הל' כר' יהודה

בפרק נני שהו' יאוכו במס' עירובין דף מ"ז :

סליק מסכת תרומות

סליק מסכת תרומות

כתב הרמב"ם סידר אחר תרומות . מעשר ראשון . מפני שהוא במעלה שניה לתרומה ברין הפרשה :

מסכת מעשרות

מסכת מעשרות

כלל אמרו במעשרות כל שהוא אוכל . למעוטי סטים
סקורין בערבי נ"ל וקו"ה סקורין בערבי אלענפ"ר
שאלו אינו אוכל . אף על פי שהן כאכלים על ידי הדחק .
ואינם חייבים במעשרות : ונשמר . למעוטי הסקר

וגשמר פירש הר"ב מדכתיב זרעך המיוחד לך . וכן פירש
הרמב"ם ולעיל בפרק קמא דפאה משנה ו' דריש
מדכתיב (דברים י"ד) וכל הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך .
וכן פירש רש"י פרק ט' דשביעית . ובפרק קמא דתרומות משנה
ה' . ובפרק קמא דחלה משנה
ג' . וכן כתב הר"ש בכאן ובחלה
בשם ירושלמי . ובשביעית :

מסכת מעשרות

כלל אמרו במעשרות . כל שהוא
אוכל . וגשמר . וגדוליו מן הארץ
חייב במעשרות . ועוד כלל אחר אמרו "כל
שתחלתו אוכל . וסופו אוכל . אע"פ שהוא
שומרו להוסיף אוכל . חייב קמין וגדול . וכל
שאין תחלתו אוכל . אבל סופו אוכל . אינו
חייב עד שיעשה אוכל : ב' מאימתי הפירו'
חייבות במעשרות . התאנים משיבחילו .
הענבים והאבשים

כל שתחלתו אוכל . פירוש
הר"ב כגון ירקות . והא
דמחויבים במעשרות ולא
בפאה . כתבתי במשנה ד' פרק
ח' דפאה :
ב חייבות במעשרות
פירוש כשאוכל
קבע . אבל עראי רשאי עדין
לאכול עד שזיגי' עו זמני' אחרים .
כתבתי לקמן במשנה ה' :
משיבחילו מ"ש הר"ב
ודגמא לזו
וכו' משנה ו'
פרק

נ וסכת פס
כלה כ
ד מ"י פכ ח"י
תרומות הלכ"ט
ה מ"י פכ ח"י
מעשה הלכה ד
ו פ"ה הל' ד
ו כדס חז' מ"י
סמ הלכה פ"י

כגון מיני פירות : אינו חייב עד שיעשה אוכל . דכתיב (ויסרא כ"ו) מזרע הארץ מפרי
מאימתי הפירות חייבים במעשרות . דתחלתן אינו אוכל וצריך ליתן שעור לכל פרי
תחלתן בשולס קרוי בוחל . ודגמא לזו תחלת ימי הכעורים באשם
קרוי בוחל .